

LUNDS
UNIVERSITET

Barndomsupplevelser av våldsutsatthet

“Nu fanns det inte längre någon trygg plats för mig. Inte ens hemma fanns det någon som tyckte att jag var värdefull och borde försvaras, skyddas, kramas”

Sara Roos & Cassandra Svensson

Kandidatuppsats (SOPB63)

Socialhögskolan

VT24

Handledare: Anna Rypi

Abstract

Authors: Sara Roos & Cassandra Svensson

Title: Barndomsupplevelser av våldsutsatthet. "Nu fanns det inte längre någon trygg plats för mig. Inte ens hemma fanns det någon som tyckte att jag var värdefull och borde försvaras, skyddas, kramas"

Supervisor: Anna Rypi

Assessor: Anders Lundberg

Despite Sweden having implemented strict laws against child abuse and adopted the Convention on the Rights of the Child into law, child abuse remains a significant societal issue. Although it is clear that legal changes play a role in strengthening the protection and rights of children, legislation and actual circumstances do not always align. The aim of this study was to belight different experiences of a childhood embossed of a parents physical, emotional or latent violence and the consequences it risks to entail, to increase a deeper understanding. A qualitative method in the form of text analysis was used. Three self biographies describing experiences of a parent's violence has been used as a basis for this study. The material has been thematized, coded and looked at with objectivity and used with respect to get as detailed results and analysis work as possible. The study shows that physical, emotional and latent violence has been experienced and entailed in different consequences. Mental illness, in the shape of anxiety, depression, suicidal thoughts and suicide attempts has shown to be an outcome of violence. Even feelings of guilt and shame as well as non-healthy ways to regulate feelings, such as self-injurious behavior, substance abuse, eating disorders and obsessions. The hardships in managing these consequences could also lead to inferior results in school, deteriorated work opportunities and an impact in relations to others. The study has also identified risk factors such as a parent's substance abuse and/or mental illness and personal factors of the child, such as a psychiatric diagnosis. Some protective factors have also appeared, although the lack of protective factors has been more remarkable. Which shows the importance of paying close attention to any appearing risk factors and to work towards the strengthening of protective factors. It is important that society stands together and helps children in need.

Key words: Child abuse, Manifestation of violence, Impact on children, Health consequences, Parental violence, Risk and protective factors regarding child abuse.

Innehållsförteckning

Abstract.....	1
1. Problemformulering, syfte och frågeställningar.....	4
1.1 Problemformulering.....	4
1.2 Syfte.....	5
1.3 Frågeställningar.....	5
1.4 Avgränsning.....	5
2. Kunskapsläget.....	6
2.1 Bakgrund.....	6
2.1.1 Barnmisshandel.....	6
2.1.2 Fysiskt våld.....	6
2.1.3 Psykiskt våld.....	6
2.1.4 Latent våld.....	7
2.2 Varför utsätts barn för våld?.....	7
2.3 Barns våld mot sin våldsutövande förälder.....	8
2.4 Psykisk och fysisk smärta - förekommer någon vidare skillnad?.....	8
2.5 Känsloreglering, missbruks- och ätstörningsproblematik hos våldsutsatta barn.....	9
2.6 Psykisk ohälsa.....	10
3. Teoretiska utgångspunkter.....	11
3.1 Emotionssociologi.....	11
3.1.1 Vad är en emotion?.....	11
3.1.2 Sociala relationer, känslor- och uttrycksregler.....	12
3.1.3 Skammens betydelse i sociala relationer.....	12
3.2 Risk- och skyddsfaktorer.....	13
3.2.1 Vad är en riskfaktor?.....	13
3.2.2 Vad är en skyddsfaktor?.....	14
4. Metod och metodologiska överväganden.....	14
4.1 Metodologiska överväganden, urval, bearbetning och analys.....	14
4.1.1 Urval.....	15
4.1.2 Kodning, bearbetning och analys.....	16
4.2 Sökandet av tidigare forskning.....	16
4.3 Metodens tillförlitlighet.....	17
4.4 Etiska överväganden.....	18
4.5 Presentation av självbiografierna.....	19
4.5.1 Monster.....	19
4.5.2 Under mammas vingar.....	20
4.5.3 Pappas flicka på hästgården.....	20
5. Resultat och analys.....	20
5. 1 Upplevelser av våld.....	20

5.1.1 Fysiskt våld.....	20
5.1.2 Psykiskt våld.....	22
5.1.3 Latent våld.....	24
5.2 Känslor relaterade till våldsutsatthet.....	27
5.2.1 Skam.....	29
5.3 Hantering av våldet.....	30
5.4 Ätstörningsproblematik, missbruksproblematik och psykisk ohälsa.....	33
5.5 Ekonomisk utsatthet.....	35
5.6 Bekräftelse & roller.....	35
5.7 Riskfaktorer.....	38
5.8 Skyddsfaktorer.....	39
6. Avslutande diskussion.....	41
Referenslista.....	43

1. Problemformulering, syfte och frågeställningar

1.1 Problemformulering

1979 lagstodgades ett förbud mot att bestraffa sitt barn fysiskt och med detta stärktes barns rättigheter (Socialstyrelsen 2010, s. 12f). Ytterligare en faktor som bidragit till att stärka barns rättigheter och som tydligt prioriterar barnets bästa är Barnkonventionen, som fastslogs som svensk lag i januari 2020 (UNICEF 2020). Trots dessa förändringar i lagstiftningen är barns våldsutsatthet fortfarande ett faktum, vilket medför stora konsekvenser för samhället och inte minst för dem som faller offer för våldet (Jernbro, Lindberg & Thulin 2023, s. 8). Jernbro, Lindberg och Thulin (2023) har undersökt våld mot barn, genom att låta barn i årskurs 9 i Sverige besvara en enkät. I undersökningen framkom det att en så stor andel som över 57 procent av barnen har varit utsatta för våld, varav flera av dem varit utsatta för ett flertal olika former av våld. Trots att en del förbättringar synliggjordes i jämförelse med en tidigare undersökning från 2016, visade sig däremot att ett flertal våldsformer ökat, såsom psykiskt våld utövat av en förälder (Jernbro, Lindberg & Thulin 2023, s. 82f). Att våldet som utövats av en vuxen som är en familjemedlem till det utsatta barnet, är mest vanligt förekommande (Socialstyrelsen 2023b).

Att ha en barndom präglad av våldsutsatthet riskerar att medföra en mängd psykiska, fysiska och psykosomatiska konsekvenser (Jernbro, Lindberg & Thulin 2023, s. 66ff). Även ett flertal riskbeteenden och en sämre socioekonomisk ställning i vuxenlivet, kan vara en följd av våldsutsatthet under barndomen (Henry, Fulco & Merrick 2018, s. 1137ff). Däremot hur pass omfattande och långvariga konsekvenserna blir för ett våldsutsatt barn beror på ett flertal olika faktorer såsom barnets personlighet, ålder samt andra omständigheter. Ytterligare en avgörande faktor för våldets påverkan på barnet är själva våldets omfattning och allvarlighetsgrad (Socialstyrelsen 2014, s. 53).

Vi upplever att det i nuläget främst är så att majoriteten av informationen och forskningen kring våldsutsatthet i barndomen, kommer från forskare eller andra vuxna. Det är forskning som bidrar med deras perspektiv, däremot saknar vi de utsatta barnens perspektiv. Vi anser att om de som varit våldsutsatta under barndomen får ge sin bild så kommer det att bidra till att deras röster blir hörda och till en djupare kunskap för omvärlden. Genom att lyfta deras röster hoppas vi kunna bidra med en ökad medvetenhet av ämnet och på så vis möjliggöra ett

främjande av insatser som kan förhindra och skydda barn från att bli våldsutsatta och få utstå våldsutsatthetens eventuella konsekvenser.

1.2 Syfte

Syftet med studien är att belysa upplevelser av en barndom präglad av våldsutsatthet som yttrat sig genom antingen fysiskt, psykiskt eller latent våld, utövat av en förälder. Även att lyfta eventuella konsekvenser som en våldsutsatt barndom kan medföra, både på kort och lång sikt.

1.3 Frågeställningar

För att möjliggöra ett genomförande av studiens syfte kommer följande frågeställningar att försöka besvaras:

- Vilken typ av våld beskrivs ha förekommit?
- Hur beskrivs upplevelsen av att ha varit våldsutsatt av en förälder?
- Hur framställs risk- och skyddsfaktorer i relation till våldsutsatthet under uppväxten?
- Vilken påverkan har upplevelserna av våldet från barndomen haft för individen?

1.4 Avgränsning

I denna studie har det gjorts en geografisk avgränsning där fokuset ligger på barn utsatta för våld under sin uppväxt i Sverige. Uppsatsen kommer även att beröra barn som utsatts för våld utövat av en förälder. Våld utövat av syskon, andra vuxna eller övriga kommer inte att tas upp i detta arbete. Ytterligare en avgränsning som har gjorts i denna studie är vilken typ av våld som kommer att beröras, varpå fokuset i studien kommer att vara fysisk, psykiskt och latent våld. En annan avgränsning som fastställts är att undersöka barnens egna upplevelser samt deras hantering och upplevda påverkan av våldet, detta för att avsiktligt utesluta eventuella perspektiv från andra. Det har även diskuterats gällande att avgränsa i förhållande till en särskild åldersgrupp i förhållande till när i livet offret berättar om sina upplevelser från barndomen. Efter att ha gjort ett övervägande kom vi däremot fram till att en sådan avgränsning inte bör göras, då detta eventuellt skulle försvåra utefter den valda metoden för studien.

2. Kunskapsläget

2.1 Bakgrund

2.1.1 Barnmisshandel

Barnmisshandel är ett ofta använt samlingsbegrepp och har ingen allmänt erkänd definition. I och med denna avsaknad finns risk för oklarheter och olika tolkningar. Enligt rapporter framkommer det att professionella inom olika yrkesgrupper exempelvis läkare, socialarbetare och jurister har olika syn på vad som är barnmisshandel. Även att det kan finnas skillnader och delade meningar inom de särskilda yrkesgrupperna. Dessutom är det skillnad i hur professionella och allmänheten definierar barnmisshandel. Därför är en definition viktig, för att minska missförstånd och osäkerhet för de barn som drabbas (SOU 2001:72, s. 115ff). I SOU 2001:72, finns ett förslag på definition, vilken denna studie kommer att utgå ifrån:

Barnmisshandel är när en vuxen person utsätter ett barn för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar eller försummar att tillgodose barnets grundläggande behov (SOU 2001:72, s. 120).

Det latent våldet ingår inte i ovanstående definition, men är däremot något vi kommer att inkludera i denna studie.

2.1.2 Fysiskt våld

Fysiskt våld mot barn innebär att en person antingen orsakar någon annan smärta, kroppsskada, sjukdom, försätter någon i vanmakt eller liknande. Misshandeln kan innebära att förövaren exempelvis slår med öppen eller knuten hand, att förövaren slår med tillhygge, knuffar, biter, nyper, skakar eller trampar på (Isdal 2017, s. 41ff). Den fysiska misshandeln kan även innebära att en vuxen tvingar in något i munnen, att den kväver, river eller bränner barnet. All kroppslig bestraffning av barn ses som fysisk misshandel (SOU 2001:72, s. 121).

2.1.3 Psykiskt våld

Psykiskt våld mot barn innebär att en vuxen utsätter ett barn för avsiktligt känslomässigt lidande, nedbrytande behandling eller nedvärderande omdömen under en längre tid eller

systematiskt. Även enstaka fall av allvarlig grad kan ses som en psykisk misshandel av barn. Ett exempel på nedbrytande behandling och nedvärderande omdömen är kränkningar, vilka därav tillräknas psykiskt våld. En kränkning kan bland annat vara att prata förnedrande till barnet gällande dennes utseende och/eller begåvning. Annat som också räknas till psykisk misshandel av barn är exempelvis påtvingad isolering, avvisande, förlöjligande, orimligt hårda bestraffningar eller en konstant vägran av att lyssna på barnets synpunkter. Att behöva bevittna hot och/eller våld, alternativt leva i en miljö där detta förekommer, är också en form av psykiskt våld. I den psykiska misshandeln ingår också alla fysiska övergrepp (SOU 2001:72, s. 121ff).

2.1.4 Latent våld

Det latent våldet är en form av våld som inte tvunget visar sig i fysiska handlingar. Trots detta är våldet ständigt närvarande och styrs genom sin möjlighet, då det skapar en ständig oro och/eller rädsla för våld hos offret. Det latent våldet kan visa sig på olika sätt, men uttrycks vanligen via våldsutövaren i form av en ilska eller aggressivitet i sitt kroppsspråk och i sina ansiktsuttryck, vilket kan upplevas hotfullt för offret och påminna om tidigare erfarenheter av våld. Våldet kan även kommuniceras genom små signaler, blickar eller dolda budskap mellan raderna, vilket ibland endast uppmärksammas och förstås av offret och dess förövare. Offer av denna våldsförform beskriver att det kan vara en känsla eller något som "ligger i luften". Att känslan går att urskilja i små saker, som hur det låter när förövaren stänger en dörr eller går upp för trapporna. Med det latent våldet ökar risken för en tvingad maktordning där offret kan tvingas "tassa på tå" för att anpassa sig efter förövaren (Sinisalo & Moser Hällen 2018, s. 38f). Offret blir då strategisk i handlingar och beteende för att undvika det nya våldet. På så vis blir våldet som en kronisk utsatthet och ett levnadsvillkor, eftersom det ständigt är närvarande. Det latent våldet blir vanligtvis den mest dominerande våldsförformen om annat våld har förekommit tidigare (Isdal 2017, s. 64).

2.2 Varför utsätts barn för våld?

En fråga som många människor kan tänkas ställa sig är varför vissa föräldrar väljer att utöva våld mot sitt barn. Camilo, Garrido och Calheiros (2023) bidrar genom sin vinjettstudie med ett sätt att besvara frågan. En förälders inställning, där föräldern tillskriver sitt barn skulden för ett negativt beteende, tenderar att utmynna i att föräldern utövar disciplinära tekniker,

barnmisshandel och försummelse av sitt barn. Detta i ett försök att förändra barnets icke-önskvärda beteende för att på så vis återta kontrollen över situationen. Hur stor sannolikheten är att det sker baseras på huruvida en förälder upplever barnets beteende vara avsiktligt, dispositionellt, kontrollerbart eller om det beror på situations- eller utvecklingsfaktorer. En förälder med hög stressnivå, såsom en våldsam förälder, tenderar att ta mindre hänsyn till situationsinformation och ha en förståelse för barnets situationsbundna behov (Camilo, Garrido & Calheiros 2023, s. 364ff).

2.3 Barns våld mot sin våldsutövande förälder

Att växa upp med en barndom präglad av kroppslig bestraffning och/eller fysisk misshandel kan kopplas till en sannolikhet att barnet själv utövar våld mot föräldern. Harries, Curtis, Valpied, Baldwin, Hyder och Miller (2023) gör, i sin enkätstudie, skillnad på kroppslig bestraffning och fysisk misshandel. Kroppslig bestraffning handlar om tillrättavisande genom exempelvis smisk, för att tillföra smärta men ej skada. Fysisk misshandel är däremot grövre våldshandlingar som används för att tillföra smärta och skada genom exempelvis sparkar. Studien tydde på att barn som utsatts för kroppslig bestraffning har högre sannolikhet att utöva våldshandlingar gentemot sin förälder. Detta grundar sig troligtvis i att barnet blivit provocerat av våldet eller ser våldet som en strategi för att lösa en konflikt. En kombination av kroppslig bestraffning och fysisk misshandel utgör motsvarande sannolikhet att utöva våld mot sin förälder som faktorn kroppslig bestraffning utgör på egen hand. Detta kan ses som belägg för att det inte finns någon vidare konceptuell skillnad mellan kroppslig bestraffning och fysisk misshandel mot barn (Harries et al. 2023, s. 1317ff).

2.4 Psykisk och fysisk smärta - förekommer någon vidare skillnad?

Barnmisshandel medför ett flertal negativa konsekvenser, vilket Jernbro (2015) visar på i sin doktorsavhandling, där barn och ungas perspektiv är i fokus. Det har framkommit att psykisk misshandel kan ha en stor inverkan på barns psykiska hälsa, i jämförelse med andra våldformer. Psykisk misshandel är inte lika synlig som fysisk misshandel och blir därav mer svårupptäckt. Trots detta, är den psykiska misshandeln och dess effekter minst lika skadliga som den fysiska. Jernbro (2015) menar att tidigare studier påvisat det faktum att vissa former av psykiskt våld, såsom social utestängning, aktiverar samma del av hjärnan som vid fysisk smärta. Därför är det av stor vikt att alla typer av misshandel uppmärksammas och bekämpas.

De barn som utsätts för psykiskt våld har visat sig ha ett påfrestat psykiskt mående, i form av depression och låg självkänsla. Vid upprepad utsatthet för kränkningar eller en känsla av att bli lämnad och övergiven, ökar risken att barnet upplever känslor av otillräcklighet, oduglighet och en känsla av att vara utan värde. Den psykiska misshandeln är även starkt sammankopplad med en mängd olika negativa hälsoeffekter. Bland annat psykosomatiska symptom som sömnproblem, magont och huvudvärk (Jernbro 2015, s. 62f).

2.5 Känsloregering, missbruks- och ätstörningsproblematik hos våldsutsatta barn

Kyriakides och Xyfaras (2022) intervjustudie på personer vars barndom präglats av våld, visade ett starkt samband mellan barndomsupplevelser av våld och missbruksproblematik. Förklaringen till detta samband är att det trauma våldet i barndomen skapat hos barnet har lett till en negativ påverkan på barnet, i form av konsekvenser såsom känslor av rädsla, hopplöshet och hjälplöshet samt resultera i svårigheter med känsloregering samt känslomässig instabilitet. Fångas inte barnet upp av omgivningen och får hjälp att hantera detta och den djupa mentala belastningen, kan droger eller andra beroenden istället ses som en utväg för att lindra den psykiska smärtan (Kyriakides & Xyfaras 2022, s. 42ff). Substansmissbruk i tonåren har även visat sig kunna leda till försämrade utbildningsresultat och ett tidigare inträde i föräldraskap (Henry, Fulco & Merrick 2018, s. 1134ff). Hur stor risk det är att missbruksproblematik utvecklas beror på individuella faktorer såsom motståndskraft, personlighet, anpassningsförmåga samt miljöfaktorer, men även hur allvarligt och omfattande våldet varit. Ju mer allvarligt och omfattande våldet varit, desto större risk är det för grövre och mer destruktivt missbruk. Åldern på det utsatta barnet har även en betydelse för barnets förmåga att hantera traumat, därför även en betydelse för risken för beroendeproblematik. Ju yngre barnet är när våldet börjar, desto mer svårhanterat anses traumat vara eftersom barnets kognitiva förmåga är under utveckling. Att påverkas psykiskt kan, utöver missbruksproblematik, även resultera i bland annat inlärningssvårigheter, låg självkänsla och aggression (Kyriakides & Xyfaras 2022, s. 42ff).

Ett annat vis att hantera våldsutsatthet i barndomen, när det föreligger svårigheter i känsloregeringen, är att utveckla ätstörningsproblematik. Groth, Hilsenroth, Boccio och Golds (2020) enkätstudie har påvisat att barn som utsatts för fysiskt våld har en hög risk att utveckla bulimi. Detta kan med stor sannolikhet beror på att barnet vill återta kontroll av

delar av sitt liv, om våldet förmodat medfört känslor av att inte befinna sig i kontroll (Groth et al. 2020, s. 448ff). Även Molendijk, Hoek, Brewerton och Elzinga (2017) har fått resultatet att det är vanligt förekommande för våldsutsatta barn att utveckla bulimi. Men även att dessa barn ofta får mer allvarliga former av ätstörningsproblematik, inte enbart bulimi utan även övriga ätstörningsformer. Det framkom dessutom att vid en grupp av människor med ätstörningsproblematik, har de som under sin barndom utsatts för någon form av misshandel, mer sannolikt även andra psykiska besvär. Även högre suicidbenägenhet och tendenser till att utveckla en osund relation till mat tidigare, än de som inte varit våldsutsatta under sin barndom (Molendijk et al. 2017, s. 1410ff).

2.6 Psykisk ohälsa

Psykiskt våldsutsatta barn har en hög risk att drabbas av depression och utveckla ett självskadebeteende, för att på så vis hantera sina tidigare samt nya negativa känslomässiga upplevelser. Denna risk är överhängande på både kort och lång sikt. Depressionen kan emellertid ses som ett övergångsstadium från barnets traumatiska våldsupplevelserna till ett påbörjat självskadebeteende. Det finns även en stor risk för återkommande depressioner, vilket inte enbart riskerar att leda till självskadebeteende utan även till suicid (Zhang et al. 2024, s. 4ff). Självskadebeteende, suicidtankar och suicidförsök har det engelska samlingsbegreppet STB (self-injurious thoughts and behaviors). Anledningen till att självskadebeteende är vanligt förekommande hos människor som haft en traumatisk uppväxt, är att de kan ha en otillräcklig förmåga att hantera negativa känslor (Liu et al. 2024, s. S63ff).

Liu, Qu, Xu, Wang och Chen (2024) har undersökt kopplingen mellan STB och fem olika typer av barndomstrauman såsom exempelvis emotionellt våld och fysiskt våld. Det barndomstrauma som visat sig utgöra den största risken att drabbas av alla former som inkluderas i STB, är emotionellt våld. För många som utsatts för emotionellt våld har svårigheter i hantering av känslan våldet medfört fått dem att istället göra suicidförsök. Det finns däremot inte en lika stark koppling mellan fysisk våldsutsatthet i barndomen och STB som emotionell våldsutsatthet i barndomen, vilket möjligtvis kan bero på den kultur och de traditionella värderingar som finns i det land undersökningen gjorts (Liu et al. 2024, s. S63ff). Det har synliggjorts en viss skillnad mellan flickor och pojkar som varit utsatta för psykiskt våld av en förälder. Flickorna tenderar i högre grad att självskada, varav pojkarna i högre grad än flickorna tenderar att uppvisa ett aggressivt beteende utåt (Zhang et al. 2024, s. 4ff).

Ytterligare något som depression, i tonåren, har visat sig kunna leda till är ekonomisk utsatthet i vuxenlivet (Henry, Fulco & Merrick 2018, s. 1134ff).

3. Teoretiska utgångspunkter

De teoretiska utgångspunkterna som denna studie kommer att grunda sig i, är emotionssociologi samt risk-och skyddsfaktorer. Valet av teoretiska utgångspunkter grundar sig i tron om att dessa kommer att ge en betydelsefull, intressant och relevant infallsvinkel till studiens empiriska material. Emotionssociologin kommer att bidra med ett sätt att analysera de vuxna barnens beskrivningar av deras upplevelser och känslor av att vara våldsutsatt av sina föräldrar under barndomen. Även de upplevda konsekvenserna av våldsutsattheten. Risk- och skyddsfaktorer kommer därefter att användas för att analysera och finna faktorer som utgjort att barnen löpt större risk att bli våldsutsatta samt faktorer som indikerat på ett skydd under barndomens otrygghet.

3.1 Emotionssociologi

Emotionssociologi är ett samlingsbegrepp för många olika sociologiska teorier med fokus på emotioner. Vi kommer att i denna studie fokusera på Arlie Russell Hochschilds och Thomas J. Scheffs perspektiv, vilka baseras på många tidigare perspektiv framtagna av andra forskare.

3.1.1 Vad är en emotion?

Emotioner beskrivs vara avgörande för människans sociala överlevnad då dessa är direkt kopplade till våra relationer till andra, till förmågan att skapa sociala band och samhörighet (Hochschild 2003, s. 228ff). En emotion kan beskrivas vara en handlingsberedskap som både är sociologisk och biologisk. Det sociologiska och biologiska samverkar genom att en människa instinktivt upplever en känsla, såsom rädsla, och kort därefter följer en reflektion som gör emotionen meningsskapande. Detta tillsätts sedan i ett brett tolkningssystem som bidrar till kommunikation och förståelse av världen (Wettergren 2013, s. 16ff). Tolkningen som görs baseras på tidigare erfarenheter där emotionen varit central, alltså på våra förväntningar (Hochschild 2003, s. 228ff).

3.1.2 Sociala relationer, känslö- och uttrycksregler

Arlie Russell Hochschild (1979) hävdar att jaget aktivt utövar känslöhantering genom att antingen låta sig känna den känsla som uppkommer eller att trycka undan den. Jaget väljer mellan det som önskas kännas och det som förväntas kännas. Vad vi ska känna, när vi ska känna samt hur det förväntas uttryckas i olika situationer baseras på outtalade och uttalade normer samt värderingar, vilket Hochschild (1979) kallar för känslö-och uttrycksregler. För att upprätthålla att reglerna följs kommer dels omgivningen på olika vis att påminna oss om vi bryter mot normen samt lär vi dels själva upprätthålla det genom emotionshantering och emotionsarbete. Människan har ett medfött behov av gemenskap samt av att bli bekräftad av sin omgivning, vilket styr inlärningen av känslö-och uttrycksregler. Det formar även våra förväntningar på andras emotioner (Hochschild 1979, s. 29 & 553ff). Hochschild (1979) beskriver också att människan i relation till sin familj ska kunna vara fri att känna känslor och inte aktivt behöva upprätthålla alla föreliggande förväntningar från omvärlden. Relationen mellan ett barn och dennes förälder är starkt eftersom föräldern har behövt samt behöver ta hand om barnet och förväntas att finnas där och inte överge det. Däremot är det inte en garanti för en fungerande relation och därav finns ett fortsatt behov av att försöka upprätthålla och säkerställa relationen, eftersom den medför en form av trygghet (Hochschild 1979, s. 76ff).

3.1.3 Skammens betydelse i sociala relationer

En emotion som spelar en stor roll i att bibehålla ett socialt acceptabelt beteende, är skam. Skam tillåter människor att betrakta sig själv med andras dömande ögon att se när personen i fråga agerat felaktigt. Thomas J. Scheff (1990) beskriver att skam reglerar, inte enbart beteenden, utan även emotionsuttrycken. Skammen agerar likt en varningsklocka, som varnar för att sociala band är i fara vilket ofta resulterar i en återgång till det socialt acceptabla beteendet för att minimera risken att uteslutas av gemenskapen och på så vis fräntas bekräftelse. Scheff tar avstamp i Erving Goffmans tankar kring att tappa ansiktet och genans, vilket handlar om risken att förlora andras respekt och den mänskliga strävan av att bibehålla sitt ansikte, sin respekt (Scheff 1990, s. 15ff & 28f).

Enligt Scheff (1990) har människor i det moderna samhället svårigheter i vad det gäller att erkänna sin skam, vilket tros grunda sig i självständighet och viljan att inte uppvisa sitt beroende av andra. Det verkar finnas en skam i att känna och erkänna skam. Varpå ett flertal

synonymer till skam istället används, såsom att något är jobbigt, obehagligt eller pinsamt, för att lättare kunna tala om den emotionella processen (Scheff 1990, s. 16). När skam inte erkänns kan det medföra att personen som upplevt skam faller i känslöfallor och drar sig undan vissa människor eller situationer vilket kan leda till nedbruten självkänsla, depression samt isolering. Icke-erkänd skam kan likaså resultera i att personen som upplevt skam uppvisar aggression och skuldbelägger andra för saker och ting, vilket kan utmynna i destruktiva och konfliktfyllda interaktioner. Detta är ett vanligt fenomen som Scheff (1990) kallar för skam-vrede-spiralen. För att undvika skam-vrede-spiralen, är skratt ett användbart knep för att frigöra skammen. Vissa människor har även utvecklat förmågan att hantera sin skam och inte falla i känslomässiga fällor, genom att fånga sina första instinktiva tankar för att sedan istället utveckla och uttrycka tankarna. Mest troligt grundar den förmågan sig i en god självkänsla, vilken kan ha uppstått av att personen i fråga besparats från att uppleva många situationer där en skamkänsla uppkommit och istället främst stärkts av sin omgivning (Scheff 1990, s. 171ff).

3.2 Risk- och skyddsfaktorer

3.2.1 Vad är en riskfaktor?

Riskfaktorer är faktorer som utgör en ökad risk för utveckling av problem hos barn (Socialstyrelsen 2023a, s. 29). I en kartläggning av Jernbro, Lindberg och Thulin (2023) identifieras ett flertal riskfaktorer, vilka är starkt förknippade med barnmisshandel. Genomgående faktorer som identifieras som risker gällande familjen är bland annat ekonomiska svårigheter i familjen, att endast bo med en förälder, att ha missbrukande föräldrar, kriminella föräldrar samt föräldrar med psykisk sjukdom eller suicidproblematik. Därav är det av stor betydelse att arbeta främjande gällande föräldrars psykiska hälsa samt förebyggande med kriminella och missbrukande föräldrar för att kunna skydda barn från att bli utsatta för våld. Även individuella faktorer identifieras i kartläggningen. Det framgår att flickor och icke-binära barn oftare, jämfört med pojkar, blir utsatta för våld. Även barn med psykiatriska tillstånd eller funktionsnedsättningar löper högre risk för att bli utsatta för våld. Med detta uppkomna resultat påpekar författarna även vikten av att också rikta uppmärksamhet till individuella faktorer och inte endast föräldrars eventuella problematik, för att kunna minska risken av våld mot barn (Jernbro, Lindberg & Thulin 2023, s. 83f).

3.2.2 Vad är en skyddsfaktor?

Skyddsfaktorer är faktorer som utgör en ökning av barnets motståndskraft gentemot ett föreliggande problem. När det föreligger våldsutsatthet, är ett stabilt hemförhållande bestående av stabila familjeförhållanden och färre flyttar efter våldsutsattheten, en skyddsfaktor. Likaså betonas även vikten av förmågan att utveckla goda relationer till andra samt att ha ett prosocialt nätverk runt det utsatta barnet. Detta innefattar att ha välfungerande stöd från till exempel vänner, släktingar eller andra vuxna. Det kan även handla om att barnet har insatser och skydd från socialtjänst eller från andra aktörer. Andra skyddsfaktorer är att ha en fungerande skolsituation samt sådant som grundar sig i barnet själv, till exempel en god copingförmåga, inre trygghet, god självkänsla och en positiv framtidssyn (Socialstyrelsen 2023a, s. 29ff, 48ff, 51 & 52ff). Även i en tidigare gjord kartläggning nämns det att viktiga skyddsfaktorer för hälsan hos ett våldsutsatt barn är att ha ett tryggt hem, sociala relationer och att barnets skolgång är välfungerande (Jernbro, Lindberg & Thulin 2023, s. 85).

4. Metod och metodologiska överväganden

4.1 Metodologiska överväganden, urval, bearbetning och analys

I detta arbete används en kvalitativ metod, i form av textanalys. En kvalitativ metod med inriktning på textanalys, har vi ansett vara mest lämplig utefter de frågeställningar som skulle besvaras. Till stor del rör frågeställningarna sig om våldsutsattas upplevelser och med en textanalys fick vi möjligheten att utforska och förstå komplexa fenomen såsom tankar, känslor och intentioner (Ahrne & Svensson 2022, s. 9f). Med en textanalys ser vi även en möjlighet till att inte utsätta deltagarna för ytterligare trauma eller integritetsintrång och att det kan bidra till ökad trygghet. Den valda metoden såg vi även som passande med tanke på materialets tillgänglighet samt för det tidsintervall som finns för arbetet. Metoden valde vi framför allt för att kunna lyfta de berättelser som barn har gällande det våld som de utsatts för samt för barnens hantering och påverkan av våldet.

För att kunna svara på arbetets frågeställningar och för att uppnå arbetets syfte har vi valt att göra en kvalitativ innehållsanalys, vilket är ett vanligt tillvägagångssätt vid textanalyser. En

kvalitativ innehållsanalys innebär att det insamlade materialet granskas för att identifiera kärnteman och därefter göra en kodning (Bryman 2018, s. 31f & 678).

4.1.1 Urval

Till denna studie har ett målstyrt urval använts. Det målstyrda urvalet innebär att materialet väljs ut baserat på hur väl möjligheten är att kunna svara på arbetets frågeställningar samt för att uppnå arbetets mål. Det urval studien har, har alltså styrts av frågeställningar och syfte (Bryman 2018, s. 498f). Ett målinriktat ser vi som mest användbart till en textanalys. Genom att använda oss av ett målinriktat urval anser vi att insamlingsförfarandet blir mer effektivt och mest relevant material kan väljas.

För att finna lämpad empiri gick vi igenom en mängd olika självbiografier som hittades inom kategorin av en våldsam barndom. Detta för att få en överblick av det tillgängliga materialet och dess innehåll. Likaså för att skapa oss en bild och en ram av centrala kategorier, för att ha möjlighet att hitta det urval som passar studiens frågeställningar och syfte. Efter att ha gått igenom en mängd olika självbiografier, valde vi slutligen att gå vidare med tre stycken självbiografier: *Monster* av Joakim Lundell, Leif Eriksson och Martin Svensson (2017), *Under mammas vingar* av Shima Mohammadi (2024) och *Pappas flicka på hästgården* av Sophie Jahn och Marie-Anne Knutas (2021). Valet av mängden självbiografier gjordes då vi ansåg att med ett färre antal självbiografier, tror vi att analysen blivit mager och med ett större antal tror vi att det hade blivit för mäktigt. Dels för studiens tidsintervall, men också för studiens analys och resultat. Vi tror att fler självbiografier hade bidragit till en mer yttlig analys, då vi endast haft ett begränsat utrymme och därav inte haft möjligheten med ett för stort urval. Att endast välja dessa tre böcker var alltså ett medvetet val. Dels för att dessa representerade de erfarenheter och kategorier som studien ämnade att undersöka och gav lagom mättnad, samt att det valda antalet böcker gav oss möjligheten att genomföra en djupare och mer detaljerad analys av respektive bok.

Alla tre självbiografier lästes av oss båda i sin helhet, för att kunna skapa en bild av centrala kategorier och teman inför kommande kodning. Vid genomgången av samtliga självbiografier gjordes anteckningar och markeringar i texten, vid betydelsefulla meningar och ord. Efter att studiens urval var klart gick vi vidare till kodning.

4.1.2 Kodning, bearbetning och analys

Vid textanalyser är kodningen en viktig del i processen. Detta för att kunna få till en struktur på det insamlade materialet och för att kunna organisera det. För att kunna genomföra en kodning måste urvalet först och främst studeras för att sedan kunna kategoriseras och tematiseras. Då skapas en bättre överblick av det insamlade materialet, vilket underlättar hanteringen. Med koder blir det alltså möjligt att organisera och rubricera materialet. I denna studie används kodningstypen kallad öppen kodning. I en öppen kodning har materialet först studerats och olika kategorier och begrepp har kunnat identifieras. Därefter identifiering av mönster och teman (Bryman 2018, s. 688ff).

När det valda materialet bearbetades hittades det, för självbiografierna, gemensamma begrepp och kategorier. Därifrån kunde vi identifiera olika teman. Dessa tema är: typ av våld, upplevelser av våldet, våldets påverkan, känslor av våldet samt risk- och skyddsfaktorer. Det är teman som vi ansåg vara centrala i samtliga självbiografier samt var av relevans för arbetets syfte och frågeställningar. Efter att kodningen var genomförd och de olika teman identifierades, startade bearbetning och analyseringen. Främsta fokus låg på vilken typ av våld som kunde särskiljas, om det var fysiskt, psykiskt eller latent våld, i vilken grad eller utsträckning det var samt hur våldet är beskrivet. Därefter koncentrerade vi oss på hur författaren upplevt våldet, hur författaren hanterat våldet, känslorna av våldet samt våldets påverkan. Sist inriktade vi oss på att identifiera risk- och skyddsfaktorer. Genom de detaljer och det resultat som gått att identifiera genom genomförd kodning, har vi kunnat hitta flera likheter och skillnader mellan självbiografierna och författarnas berättelser. Berättelserna har gått att jämföra med varandra samt analyseras och förstås genom kopplingar till arbetets valda teoretiska perspektiv samt den aktuella tidigare forskningen gjort på området.

4.2 Sökandet av tidigare forskning

För att hitta tidigare forskning, av relevans för denna studie, har en metodisk sökning genomförts. Först arbetade vi med att hitta relevanta sökbegrepp och termer kopplade till studiens frågeställningar, syfte och avgränsning. Detta för att ha en så effektiv sökstrategi som möjligt, vilket vi ser som avgörande för att hitta och sortera relevant fakta. De sökverktyg och databaser som har använts för att hitta den tidigare forskningen är LubSearch och Google Scholar. Vi har letat efter och använt oss av vetenskapliga artiklar som har genomgått granskning.

De sökord som vi har använt oss av består av termer och begrepp, både på svenska och engelska. Sökorden är: Child Abuse, Effects on Adulthood, Abusive Childhood, Childhood Trauma, Substance Abuse, Eating Disorder, Depression, Self-harm, Childhood violence, Barnmisshandel, Upplevelser av barnmisshandel, Effekter av barnmisshandel, Känslor av barnmisshandel. Sökorden har använts både individuellt och i kombination med varandra. Efter att sökningen genomförts har vi granskat olika artiklar, som har varit av intresse för vår studie. Vi har granskat de olika artiklarnas abstracts, titlar och nyckelord för att kunna identifiera om artiklarna har varit av relevans. Var artiklarna av intresse, har dessa sedan lästs i sin helhet där fokus har varit på resultatet. Utöver detta har vi även använt oss av andra källor vi funnit vara användbara för arbetet, såsom myndighetsdokument och doktorsavhandlingar.

4.3 Metodens tillförlitlighet

Pålitlighet är en motsvarighet till den kvantitativa forskningens reliabilitet. Pålitligheten av ett arbete handlar om att kunna säkerställa samtliga steg i forskningsprocessen, redovisas noggrant och fullständigt. Detta för att det skall vara möjligt för andra att granska och bedöma arbetet (Bryman 2018, s. 468). Precis som Bryman (2018) nämner om ett arbetes pålitlighet, strävar vi efter i detta arbete efter en hög pålitlighet, genom en så detaljerad beskriven forskningsprocess som möjligt.

En viktig faktor i undersökningar och studier är trovärdighet, vilket innebär att tolkningen av den subjektiva verkligheten som framställts ska bekräftas av den som framfört sin subjektiva verklighet, alternativt triangulering. En annan faktor som är av vikt är att de regler som finns för undersökningar och studier efterföljs (Bryman 2018, s. 467). Utöver trovärdigheten och att följa regler, är det även viktigt med möjligheten att styrka och bekräfta. Det innebär att den som forskar bör vara medveten om att en fullständig objektivitet inte är möjlig inom samhällsvetenskaplig forskning. Forskaren bör dock arbeta efter att agera i god tro och undvika att medvetet låta personliga värderingar påverka forskningen eller studiens resultat (Bryman 2018, s. 470). Materialet för detta arbete är ett befintligt och publicerat material som finns tillgängligt för allmänheten. Det är människor som valt att berätta om sina upplevelser från sin barndom. Det är alltså inga personer som vi fysiskt har träffat i detta arbete, vilket gör det svårt för oss att under forskningsprocessen ställa eventuella frågor som kan säkerställa att vi gjort korrekta tolkningar. Däremot har detta varit en ständig medvetenhet

hos oss under processens gång och vi har hela tiden arbetat med att bibehålla en objektivitet. Detta för att minska risken att arbetet och dess resultat vinklas. Vi har agerat i god tro.

Vad som även har en betydelse för tillförlitligheten är autenticitet och äkthet. Autenticitet och äkthet innebär att en så rättvisande bild som möjligt presenteras, att en djupare förståelse av den beskrivna sociala situationen främjas och att arbetet har bidragit till förändring eller ökad möjlighet till förändring av den sociala situationen (Bryman 2018, s. 470). För att uppnå hög överförbarhet i detta arbete valde vi att fokusera på ett aktuellt samhällsproblem och använde flera berättelser för att belysa både samhällsproblemet och dess unika kontext. Genom studien framhävs både deras gemensamma utsatthet för våld och deras individuella upplevelser.

4.4 Etiska överväganden

Eldén (2020) diskuterar forskningsetiska principer och hur dessa fastställer specifika regler och krav inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Dessa principer säkerställer att forskare agerar ansvarsfullt och etiskt gentemot både studiens deltagare och samhället i stort. Författaren lyfter fram fyra huvudsakliga principer: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet innebär att forskaren måste informera alla deltagare om studiens syfte och deras roll i den. Vad som också är viktigt är att studiens deltagare känner till att deras medverkan är frivillig och att de kan avbryta när som helst. Med samtyckeskravet har deltagarna själv möjlighet att bestämma om de vill delta i studien och lämna sitt samtycke. Konfidentialitetskravet säkerställer att all personlig information om deltagarna skyddas och hålls säker så att obehöriga inte kan få tillgång till den. Nyttjandekravet innebär att uppgifter som samlas in från individer endast får användas för forskningsändamål och inte för kommersiella eller icke-vetenskapliga syften (Eldén 2020, s. 29ff). Eftersom denna studie baserats på offentligt publicerade självbiografier, har ingen kontakt mellan oss och författarna av självbiografierna förekommit. Därav har varken informationskravet, samtyckeskravet eller konfidentialitetskravet varit aktuella i denna uppsats. Däremot har nyttjandekravet varit aktuellt, då självbiografiernas innehåll enbart använts i ett forskningsändamål. Med detta i åtanke har det därav varit extra viktigt för oss att ta forskningsetiska perspektiv i beaktning, för att på så vis uppfylla ett ansvar gentemot samhället och framförallt gentemot författarna av vårt empiriska material.

Eldén (2020) tar även upp fyra stycken filosofiska teorier som är övergripande inom etiken. Dessa är deontologisk etik, konsekvensetik, dygdetik och omsorgsetik. Den deontologiska etiken bygger på principer och regler. Stor vikt läggs på hur väl regler och principer följs och inte lika mycket på handlingarnas konsekvenser. Med konsekvensetiken dock, läggs vikten på konsekvenser och resultaten av handlingarna. Inom konsekvensetiken kan en studie anses vara rätt, trots att det kan innebära en risk för deltagarna så länge studien genererar ny kunskap. Dygdetik betonar forskarens goda karaktärsdrag och fokuserar på att utveckla dygder, såsom ärlighet, vänlighet och tålmod, snarare än att strikt följa regler och principer. Omsorgsetik lägger vikt vid relationer och omsorg om andras välbefinnande och behov. Här är det viktigt att visa hänsyn och sträva efter att främja allas välmående (Eldén 2020, s. 52ff). Som nämnt i tidigare avsnitt 4.3, har vi efterföljt forskningsregler såsom att agera i god tro, vilket gör att vi har förhållit oss till det deontologiska etiska perspektivet. Utifrån ett dygdetiskt perspektiv har vi behandlat vår empiri med ärlighet, vi har inte förvrängt det empiriska materialet. Vi har varit tydliga med vad som är egna tolkningar. Även konsekvensetiken har varit med oss under arbetet, då vi har gjort överväganden kring exempelvis vårt urval. Hade det varit okej att fråga ett utsatt barn eller är det bättre att fråga vuxna barn? Främst har dock det omsorgsetiska perspektivet varit centralt för denna studie. Det är känsliga berättelser och upplevelser som författarna delar med sig av och därför har vi hanterat dessa med stor respekt och omtanke.

4.5 Presentation av självbiografierna

4.5.1 Monster

Monster skriven av Joakim Lundell, Leif Eriksson och Martin Svensson (2017), skildrar Joakims liv, från det att han var några år gammal, till det att självbiografien skrevs. Läsaren får ta del av hur Joakims uppväxt präglats av hans mammas psykiska våld och hans flertalet olika placeringar i fosterhem och ungdomshem. Det synliggörs hur Joakims barndom påverkat honom och bidragit till att han stundvis stått utan arbete och utan ett hem. Joakims psykiska ohälsa är ständigt närvarande, vilket leder honom till ett flertal självmordsförsök. Som tillflykt från sitt liv och den psykiska ohälsan han lider av hamnar Joakim i missbruk och kriminalitet.

4.5.2 Under mammas vingar

Under mammas vingar, skriven av Shima Mohammadi (2024), handlar om Shima som i ung ålder förlorar sin mamma och därefter tvingas flytta från Iran, tillsammans med två av sina syskon till Sverige. Tryggheten Shima försetts med av sin mamma försvinner och hennes liv fylls istället med våld och förtryck, främst utövat av Shimas pappa. Läsaren får även ta del av hur Shima flyttas mellan olika familjehem och sin pappas hem samt hur hon upplever och påverkas av våldet och förtrycket hon utsätts för under barndomen. När Shima sedan växer upp, skapar hon sig en karriär hon brinner för och bildar en familj som hon älskar.

4.5.3 Pappas flicka på hästgården

Pappas flicka på hästgården, skriven av Sophie Jahn och Marie-Anne Knutas (2021), skildrar Sophies barndom och hennes liv som vuxen. Sophie växte upp på en vacker och beryktad hästgård med sin familj. På gården fanns det en populär ridverksamhet och bakom den stod Sophies pappa. En man som till synes var full av charm och hade god kunskap om hästar, men bakom fasaden gömdes ett stort mörker. Vad ingen visste var att familjen levde som gisslan under pappans förtryck och ondska under väldigt många år. Varje dag blev till en kamp om liv och död. Detta är Sophies berättelse om sin barndom på hästgården. En barndom som präglades av hennes pappas våld och kontroll.

5. Resultat och analys

5. 1 Upplevelser av våld

5.1.1 Fysiskt våld

I vårt material har fysiskt våld varit mer eller mindre förekommande i alla självbiografier. I självbiografien *Under mammas vingar* är knytnävsslag och örfilar, vilka räknas som en form av fysiskt våld (Isdal 2017, s. 41ff), en stor del av Shimas barndom. Våldet började efter att Shimas mamma gick bort och hennes familj flyttade till Sverige. Shimas pappa drabbades av psykisk ohälsa och slutade ge barnen den omsorg de var i behov av. Kort därefter började han även att utöva fysiskt våld. Shima beskriver det fysiskt upplevda våldet på följande vis:

När han väl börjat fanns det inte längre någon spärr. Våldet ökade. Örfilar och knytnävsslag bara kom (Mohammadi 2024, s. 115).

Shimas pappa rättfärdigar sitt beteende genom att tillskriva skulden för slagen på Shima, eftersom hon enligt sin pappa är en börda för honom (Mohammadi 2024, s. 114f).

I självbiografen *Monster* framgår det inte att Joakim under sin barndom har blivit utsatt för fysiskt våld utövat av sin mamma. Däremot när han blev vuxen så utövade hans mamma fysiskt våld mot honom vid ett tillfälle. Situationen beskrivs på följande vis:

[...] “du borde sluta upp med dom där tableterna. Du går ju omkring hela dagarna och är hög.” [...] “du är ju helt borta, du kan knappt prata på grund av alla tableter du stoppar i dig.” “Du är verkligen världens sämsta morsa.” Då flög hon plötsligt upp från soffan. Hon var högröd i ansiktet och huden stramade över de spända käkmuskulerna när hon började slå mig allt vad hon kunde med knytnävarna. Jag försökte hålla henne ifrån mig samtidigt som jag - i en nu något hårdare ton - fortsatte [...] Plötsligt kände jag att jag ville provocera fram en ännu starkare reaktion. Jag ville att mamma skulle börja gråta, jag ville se om hon hade några känslor - om det fanns en människa bakom all den där kylan och likgiltigheten. (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 105f).

I självbiografen *Pappas flicka på hästgården* har Sophie, likt Shima, upplevt en barndom präglad av fysiskt våld. Det fysiska våldet kunde se väldigt annorlunda ut. Tillfället då första slaget inträffade beskrivs på följande vis:

Han fortsätter att prata men jag hör inte vad han säger, ser bara in i hans ögon medan hans blick blir mer och mer intensiv. Sen smäller det. En örfil. Först kommer chocken, sedan hettan. Det svider och jag tar upp handen mot den ömmande kinden. Han sliter ner den. Handen darrar när jag håller den längs med sidan av kroppen som knappt går att hålla upprätt nu. Knäna viker sig och jag stapplar. “Det är bara svaga människor som gråter. Du måste lära dig att hantera smärta. Och gråt.” Han slår till mig igen, på andra kinden. Sen tittar han bara på mig, nästan nöjt, som att han gjort något bra. Jag börjar gråta. Av förtvivlan för att jag inte förstår. Jag förstår inte vad han vill, jag förstår inte vad jag har gjort för att han ska göra så här mot mig. (Jahn & Knutas 2021, s. 30f).

Andra sätt som det fysiska våldet mot Sophie yttrar sig, utöver örfilar, är bland annat genom att tvingas rida med en kvast fastbunden i armvecken. Vid avramling fanns ingen möjlighet att dämpa sitt fall, vilket i så fall orsakat skador. Kvastarna gav blåmärken, bölder och stora sår. Sophie fick också ta emot knytnävsslag när hon inte agerade som hennes pappa bestämde och även sparkar (Jahn & Knutas 2021, s. 40, 67 & 81). Det fysiska våldet kunde också vara utformat på så vis att Sophie blev nedkastad i poolen med kläderna på, för att därefter under vinterhalvåret tvingas stå ute på balkongen i minusgrader, tills hon inte längre känner sina tår och fingrar. För att dessutom sedan direkt efteråt tvingas genomlida samma händelseförlopp återigen (Jahn & Knutas 2021, s. 114). Trots att allt inte handlar om slag och sparkar, är allt ovanstående fysiskt våld, då fysiskt våld även inkluderar att vålla annan smärta eller kroppsskada samt att försätta barnet i vanmakt (Isdal 2017, s. 41ff).

5.1.2 Psykiskt våld

I alla tre självbiografier är psykiskt våld en central del av barndomen, där en förälder utsatt dem för ett avsiktligt känslomässigt lidande, nedvärderande och nedbrytande behandling systematiskt under en längre tid (SOU 2001:72, s. 121f). I självbiografien *Monster* lyfts ett flertal exempel upp på hur det psykiska våldet utformats. En dag så står Joakims mamma med en snara i handen när Joakim anländer hem från skolan och vill att han ska bevittna när hon hänger sig. En annan gång skär Joakims mamma sig i armen och berättar för Joakim att det är hans fel att hon självskadat (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 7 & 59). Ett flertal gånger under Joakims barndom säger mamma liknande som nedan:

“Förstår du inte Joakim?” sa mamma plötsligt. “Förstår du inte att det är ditt fel om jag dör?” (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 17).

Det psykiska våldet kunde även utformas på så vis att Joakims mamma på olika sätt lurade Joakim. En gång lurade Joakims mamma honom och spred ett rykte om att Joakim försökt mörda sina småsyskon genom att hälla klorin i deras nappflaskor. Joakims mamma lurade även honom att hon hade allvarlig leukemi och när han blev förtvivlad skickade hon iväg honom till psykiatrin och sade att det berodde på att han förstört deras familj (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 29f). Att skicka iväg enbart Joakim av sina barn till olika hem och instanser är också en form av psykiskt våld, eftersom han gång på gång blir avvisad av sin mamma (SOU 2001:72, s. 121f). Joakim har, förutom psykiatrin, även bland annat blivit

placerad på familjehem och HVB-hem under sin uppväxt (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 27 & 63).

Likt Joakims upplevelser av psykiskt våld, framkommer det i Shimas berättelse att hon bland annat blivit beskylld för sin våldsutövande förälders självdestruktiva beteende vid ett flertal gånger under sin barndom. Shima beskriver en sådan händelse där hennes pappa talar till henne:

Det är du, Shima, som har gjort mig sjuk, förklarade han och svalde ett av sina otaliga piller, viftade bort mig som en irriterande insekt innan han sjönk ner i soffan igen. Han hade sagt det till mig så många gånger att det måste vara sant. Ingen tyckte att jag var bra. (Mohammadi 2024, s. 138).

Hennes pappas problematik med tabletter var inte det enda Shima skuldbelades för, utan även det fysiska våldet. Att Shimas pappa beskyller Shima för pappas destruktiva beteende samt för det fysiska våldet hon får utstå, är en form av nedbrytande behandling och räknas därav som psykiskt våld (SOU 2001:72, s. 121f). I samband med att Shimas pappa utdelade slag så uttryckte han tydligt att det var hennes fel. Ett exempel på hur det psykiska våldet kunde ta sig i uttryck är följande:

Jag blev snart måltavlan för hans frustration och ilska igen. Innan slag kom visste jag, snart händer det. Ljudet av en örfil mot ansiktet. Jag hann inte skydda mig. Kröp ihop. En knytnäve mot armen, magen. - Det är ditt eget fel, jag gör allt för dig, allt! Varför i helvete kan du inte vara normal? Du förtjänar att bli slagen. (Mohammadi 2024 s. 131).

Shima blev precis som Joakim, även avvisad av sin våldsutövande förälder. Exempelvis när hennes pappa ringer till socialtjänsten, helt ur tomma intet, och uppger att han inte längre klarar av sin dotter, för att hon är jobbig. Detta resulterar i att Shima placeras i ett familjehem. Shima hade inte gjort något, utan beslutet grundade sig snarare i pappas ovilja och icke-befintliga ork att ta hand om Shima (Mohammadi 2024, s. 142).

I självbiografen *Pappas flicka på hästgården* skildras det psykiska våld som Sophie fått utstå under sin uppväxt. Det psykiska våldet yttrade sig på olika vis. Något som alltid har varit väldigt viktigt för Sophie är djur. En händelse som fick Sophie att sluta kalla sin pappa för pappa var när han på Sophies födelsedag sålde hennes häst (Jahn & Knutas 2021, s. 52f). Pappans agerande uppfattar vi vara en form av psykiskt våld eftersom det inte fanns ett behov

av att sälja Sophies häst den dagen, utan grundar sig mest sannolikt i att orsaka henne ett avsiktligt känslomässigt lidande, vilket är en form av psykiskt våld (SOU 2001:72, s. 121f). Hennes pappa försökte även orsaka henne samt andra familjemedlemmar känslomässigt lidande på andra vis. Exempelvis fick alla i familjen, förutom Sophies pappa, varje dag skriva ned punkter på en griffeltavla med saker och ting de gjort dåligt under dagen. Punkterna skulle skrivas upp framför Sophies pappa.

Jerry hummade, granskade listan och sa "Bra!" om det var något av felen som han upplevde som extra viktigt att korrigeras. Mina tillkortakommanden engagerade honom betydligt mer än mina förtjänster. Jag vände mig aldrig vid förnedringen. (Jahn & Knutas 2021, s. 64).

Det framgår även att Sophie har fått kämpa mycket med sitt självförtroende och sin självkänsla eftersom hennes pappa satt i ett sorts system att få henne att känna sig ointelligent och obegåvad (Jahn & Knutas 2021, s. 117), vilket kan ses som en kränkning, då en kränkning innefattar att prata förnedrande till sitt barn gällande exempelvis barnets begåvning. Kränkning är en form av psykiskt våld (SOU 2001:72, s. 123). Det hände även att Sophies pappa straffade hennes mamma genom exempelvis slag, ifall mamman stöttade Sophie när hon agerade icke-önskvärt enligt pappan (Jahn & Knutas 2021, s. 90f). Att bevittna våld eller leva i en miljö där det ofta förekommer är en form av psykiskt våld (SOU 2001:72, s. 121f), vilket Sophie tvingades uppleva och utstå.

5.1.3 Latent våld

Det latent våldet beskrivs och är mest förekommande i *Pappas flicka på hästgården* och *Under mammas vingar*. I *Monster* är det latent våldet däremot inte lika förekommande.

I *Pappas flicka på hästgården* beskriver Sophie att hon ofta kände sig osäker, rädd och otrygg var hon än befann sig. Hon hade en ständig känsla av att vara bevakad av sin pappa och visste att han hade ögonen på henne. Sophie beskriver att hon alltid behövde vara på sin vakt och hålla sig på tårna, särskilt i och med sin pappas tendens till att ta till fysiskt och psykiskt våld (Jahn & Knutas 2021, s 65 & 96). Sophie skriver:

Jag var ständigt bevakad, och jag visste det. Jag lärde mig snart att ha extrem koll på det rum jag är i och var jag befinner mig i det, jag läser av det på fem röda sekunder och vet exakt var alla andra är. (Jahn & Knutas 2021, s. 96).

Som ovan citat lyder, lärde sig Sophie att läsa av rum hon kom in och befann sig i. Beroende på hur hennes pappa betedde sig så visste hon på förhand om han var konstig, oförutsägbar och om han kunde bli aggressiv. Hon kunde ofta även känna av sin pappas humör beroende på de olika sätt som han exempelvis gick upp för trappan eller hur hårt han smällde igen stalldörren (Jahn & Knutas 2021, s. 54f & 65).

Även Shima beskriver förekomsten av det latent våldet. Shima beskriver att hon inte ville synas eller ge möjlighet till att reta upp sin pappa. Hon gjorde vad hon kunde, men oftast fanns det ingen logik med misshandeln och vanligen hjälpte inget innan hennes pappa började slå (Mohammadi 2014, s. 129 & 175). Hon skriver:

Jag var van vid att smyga ut mig väggarna och försöka göra mig så osynlig och tyst som möjligt. Inte reta upp, inte göra något som väckte hans ilska. Det kunde räcka med att jag mötte hans blick. (Mohammadi 2014, s. 129).

Shimas vetskap om pappans våld, följde henne under uppväxten. Hon flyttade flera gånger mellan sitt hem med sin pappa och olika familjehem. Väl hos familjehemmen behövde hon inte tänka på att anpassa sig, då det inte fanns någon risk för våld. Men varje gång hon ville eller blev tvungen att flytta hem till sin pappa igen, visste hon att det var dags att anpassa sig igen. Hon läste sin pappa och varje gång hon kom hem, anpassade hon sig för att bli osynlig och tyst (Mohammadi 2014, s. 175).

Likt det som Sinisalo och Moser Hällén (2018) så visar sig det latent våldet som Shima och Sophie utsätts för, inte i fysiska handlingar. I både Shimas och Sophies berättelser går det att urskilja att det latent våldet ofta är ständigt förekommande. Det latent våldet finns som en påminnelse om utsattheten för tidigare psykiskt eller fysiskt våld. Det visar sig i pappornas sinnesstämningar och kroppsspråk och kommunicerar med olika signaler. Det går även att se tydliga exempel i Shimas och Sophies berättelser, där de nämner behovet av att tassa på tå och vara osynliga. Detta visar på att det latent våldet ofta ligger i luften och tvingar offret att agera på ett visst vis, på grund av den ständiga oron eller rädslan hos offret (Sinisalo & Moser Hällén 2018, s. 38f). Detta beskriver Sophie tydligt och ordagrant i sin berättelse. Det är dock något som Shima inte uttryckligen skriver i sin berättelse, men det kan dock tolkas som rädsla och oro då hon beskriver viljan av att vara osynlig och behovet av att "tassa på tå".

Sophie beskriver att situationen var så ohållbar att hon och hennes syster ville rymma och även planerade att rymma från sitt hem. De var dock så pass fast i sin pappas terrorvälde och i hans lögn samt hot, att de aldrig vågade. Sophie skriver:

Han skulle också ha hittat oss överallt, det var vi övertygade om. Han höll oss under ständig uppsikt. Han bevakade varje steg och beslut vi tog, och bevisade gång efter annan att han måste ha ägt en övernaturlig förmåga, ett sjätte sinne. Utöver att Jerry alltid visste vad vi gjorde, försökte han skrämja och hota oss med vad som väntade om vi ens tänkte tanken på att det fanns en bättre plats än Eneby. På olika sätt präntade han in i oss att vi behövde honom och att vi inte skulle klara oss utan honom. (Jahn & Knutas 2021, s. 121).

Sophie och hennes syster stannade på gården och terrorväldet fortsatte. Det blev till en hemlighet som bara gick obemärkt förbi för andra (Jahn & Knutas 2021, s. 93). Inte ens inom familjen talades det om saker som skedde eller när någon hade blivit misshandlad. Inom familjen var en total tystnad dagen efter att någon hade blivit misshandlad. Sophie beskriver det som en stilla förhoppning om att misshandeln skulle upphöra. Men efteråt har hon förstått att det bara bidrog till att hennes pappa kunde fortsätta och att de skyddade honom genom att inte prata eller berätta om våldet (Jahn & Knutas 2021, s. 92).

Även för Shima och hennes familj rådde en tystnadskultur. Shima flyttade fram och tillbaka mellan hennes pappas hem och olika familjehem. Möten med socialtjänsten skedde frekvent. Shima blev utsatt för våld och hennes syster Roja gav Shima tydliga instruktioner - att absolut inte berätta något om våldet för socialtjänsten. Det skulle då resultera i att pappan åkte i fängelse och att hennes äldsta bror inte fick komma till Sverige (Mohammadi 2014, s. 120). Senare under uppväxten, vid ett tillfälle då hennes pappa blev inlagd på psykiatrin, blev Shima mordhotad av sin pappa. Pappan menade att om han blev utskriven från psykiatrin, skulle han slå ihjäl Shima. Detta blev en vändpunkt för Shima, hon orkade inte längre hålla misshandeln hemlig och valde att för första gången berätta för socialtjänsten. Hon hade inte vågat hoppas på att det fanns någon hjälp att få och efter att hon berättat hade hon känt följande:

..skam, sorg, lättnad, oro. (Mohammadi 2014, s. 178).

Sophie motsatte sig en gång och sade emot sin pappa i hopp om att han skulle lyssna. Sophie beskriver att hennes pappa hade blivit ursinnig och "flugit" på henne och börjat mata slag

mot ansikte och mage. Det gjorde att Sophie, och inte heller någon annan i familjen, vågade sätta sig emot och gjorde allt för att lyda (Jahn & Knutas 2021, s. 92). Sophie beskriver det som:

Vi var alla hans egendom och skulle göra som han ville. Och vi gjorde som han ville. Vi visste att det var bäst för alla. Mot Jerry var vi chanslösa. (Jahn & Knutas 2021, s. 60).

Upplevelserna av det latent våldet sker löpande genom Shimas och Sophies berättelser och kan då även innebära att tolkningar görs utefter tidigare erfarenheter. Genom att se till samtliga aspekter av deras emotioner och tolkningar, bidrar det till att förmågan att skapa trygga och sociala band får en negativ påverkan (Wettergren 2013, s. 16ff).

5.2 Känslor relaterade till våldsutsatthet

Att utsättas för olika typer av våld kan upplevas på olika vis. Som tidigare nämnt har Shima under sin uppväxt drabbats av flera olika typer av våld. Fysiskt, psykiskt och latent våld. En känsla som vi uppfattar vara gemensam för alla våldsformer, är en likgiltighetskänsla som beskrivs som följande:

De första gångerna blev jag rädd, med tiden blev det en dålig vana, något som bara hände. Minsta lilla triggade igång honom. Trots att jag försökte kunde jag omöjligt göra rätt och klara mig från slag. Nu fanns det inte längre någon trygg plats för mig. Inte ens hemma fanns det någon som tyckte att jag var värdefull och borde försvaras, skyddas, kramas. (Mohammadi 2024, s. 115).

Shima upplevde att hon hade sig själv att skylla, att pappan utövade våld mot henne. Förmodligen en följd av det psykiska våldet hon behövt utstå, att det genomsyrat hennes tankar. Shima beskrivs vara ett barn utan omtanke, kärlek och vänner, med ett hål inom sig som växer och blir svartare. Det svarta hålet inom henne bestod av ensamhet och utstötthet och hon kände sig som ett tomt skal (Mohammadi 2024, s. 120 & 159). Det har visat sig att psykiskt våld har en koppling till en påfrestande psykiskt mående, såsom att uppleva känslor av att vara utan värde, otillräcklig och oduglig (Jernbro 2015, s. 62f), vilket ovanstående tyder på att Shima upplevt. Detta kan även kopplas till icke-erkänd skam, då det har visat sig att icke-erkänd skam kan resultera i en nedbruten självkänsla (Scheff 1990, s. 171ff), vilket vi anser möjligtvis ha hänt Shima.

Tidigare forskning har också synliggjort att utsatthet av psykiskt våld medför en aktivering av samma del av hjärnan som vid fysisk smärta, vilket antyder på att psykiskt våld är minst lika skadligt som fysiskt våld (Jernbro 2015, s. 62f). I självbiografin *Under mammas vingar* skildras något som tyder på detta:

Knytnävsslaget på armen gjorde ont på många sätt. Den fysiska smärtan var inte värst. Insikten om att min egen pappa hade slagit mig var värre. Jag gick undan och grät. (Mohammadi 2024, s. 114).

Även Sophie beskriver liknande:

Skador, sår och blåmärken försvann efter några veckor, men skammen bildade djupa ärr. Jag hade tigit när jag fick chansen att tala och skämdes för att jag inte vågade berätta sanningen. Nu var jag själv en av de som skyddade Jerry. (Jahn & Knutas 2021, s. 153).

Till följd av de känslor som Sophie upplevde under sin uppväxt och särskilt under de farliga ridturer som hennes pappa tvingade henne till, beskriver hon något som kan uppfattas som en acceptans av döden. En uttrycklig önskan om att dö uttrycks inte, dock nämner hon att döden skulle vara en skräckblandad lättnad och kusligt befriande (Jahn & Knutas 2021, s. 67f). Det kan uppfattas som att Sophie inte aktivt vill dö, men att döden skulle vara en väg till att bli fri från det ständigt närvarande våldet.

I Joakims berättelse får vi även ta del av de olika känslor som upplevts under hans uppväxt, till följd den misshandel han föll offer för. Han nämner bland annat att han ofta var förtvivad av oro samt uppgiven för sin mammas skull, eftersom han inte visste om hon skulle ta livet av sig under tiden han inte fanns hemma hos henne. Joakim kände även en oro och en maktlöshet för att bli bortvald och kunde därför även agera utåt och ta sönder saker i sin omgivning (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 29f).

Genom att applicera Hochschilds (2003) perspektiv om emotioner på de våldsamheter Sophie, Joakim och Shima upplevt under sin barndom, ges en inblick i deras reaktioner och känslomässiga uttryck. Även en inblick i deras hantering och förståelse av hur emotionerna kan se ut. Det kan tolkas som att samtliga, på olika sätt, känner stor rädsla, oro och ångest på grund av det våld som de blivit utsatta för. I Sophies berättelse framkommer det även tydliga former av manipulation, vilket bidrar till en tydlig förlamning och en maktlöshet.

5.2.1 Skam

I självbiografierna är det möjligt att göra kopplingar till skam samt känslan av att inte vilja vara en börda för andra. I Sophies berättelse framkommer även känslor av skam. Hon beskriver att sådant som sår och blåmärken försvann, men att det som verkligen bildade djupa ärr var skammen (Jahn & Knutas 2021, s. 83).

Känslor av skam framkommer även i en situation när Sophies mamma "räddat" henne från en farlig situation med hästarna som hennes pappa försatt henne i. Efter att Sophies mamma träder emellan, utsätts hon för en misshandel av Sophies pappa. Sophie beskriver då att hon inte kan göra något, mer än att stå och se på när misshandeln sker. Hon beskriver att hon känner sig fullkomligt maktlös och att hon skäms över detta:

Skammen inför min maktlöshet gick rakt igenom kroppen. (Jahn & Knutas 2021, s. 90f).

Det går även att se tydliga exempel på skam och att det finns svårigheter i att erkänna sin skam i Shimas berättelse, vilket kan tyda på en strävan om självständighet och önskan av att inte vara beroende av andra (Scheff 1990, s. 16). Shima berättar:

Målet var att stå upp för mig själv, vara stolt över mig själv och att klara mig själv. Aldrig mer ville jag vara en börda för någon, begära hjälp från någon eller att någon skulle tycka synd om mig. (Mohammadi 2024, s. 219).

I det som Shima berättar kan vi få en tydlighet i hennes emotioner och exempel på hur svårt det kan vara att erkänna sin skam. Shima har en strävan om självständighet och vill inte vara beroende av någon annan, vilket tydligt framträder i målen om att klara sig själv och inte vara en börda. Det skulle kunna tolkas som ett sätt att inte visa sig som utsatt och svag, vilket är en av huvuddelarna som beskriver skam (Scheff 1990, s. 15ff). Detta ger exempel på svårigheterna i att erkänna sin skam och genom Shimas berättelse ges en inblick i den existerande komplexitet i ens individs emotioner och skam och hur detta kan forma beteenden och upplevelser.

5.3 Hantering av våldet

I alla tre självbiografier synliggörs olika sätt att hantera våldet som barnen utsätts för. När Joakim var åtta år gammal blev han inlagd på vuxenpsykiatri, eftersom inga platser på

barn-och ungdomspsykiatrin fanns tillgängliga. Det var bland annat då som hans mamma utövade psykiskt våld genom att upplysa Joakim om att det är hans fel om hon dör. För att Joakim skulle kunna hantera detta avvisande och den nedbrytande behandlingen slutade han att tala. Han talade enbart om sig själv som tredje person genom en nalle som han fått av en socialsekreterare. På grund av allt våld Joakim behövt utstå, regredierade han till en tre-fyra-åringens nivå (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 17 & 25). Detta går att knyta an till icke-hanterad skam, vilket Joakim kan ha drabbats av efter att mamma beskyller honom och avvisar honom, kan leda till att personen i fråga får en nedbruten självkänsla, blir deprimerad och därav isolerar sig själv genom att dra sig undan vissa människor eller situationer (Scheff 1990, s. 171ff). Även tidigare forskning visar att barn som haft en traumatisk uppväxt, präglad av våldsutsatthet, kan ha en oförmåga att hantera negativa känslor (Liu et al. 2024, s. S63f). Vi tolkar det som att det är det som sker när Joakim vänder sig inåt och till viss del isolerar sig.

När jag var förkrossad av oro över att mamma skulle skada sig själv, eller över att ständigt bli bortvald, tog jag ibland sönder saker eftersom jag inte kunde uttrycka den maktlöshet jag kände. Hatet, däremot, vände jag alltid mot mig själv. (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 28).

Ovanstående citat styrker att Joakim vände sig inåt och kände en form av självförakt, men visar däremot att han även kunde agera utåt, vilket också icke-erkänd skam kan leda till (Scheff 1990, s. 171ff). Även tidigare forskning visar att pojkar som utsatts för psykiskt våld av en förälder tenderar att uppvisa ett aggressivt beteende (Zhang et al. 2024, s. 4ff).

I självbiografin *Under mammas vingar* står det inte mycket om hur Shima hanterade våldet. Det som framgår är att hon grät, försökte skydda sitt ansikte och kröp ihop när hennes pappa utövade fysiskt våld. Hon var inte kaxig och sa inte emot honom (Mohammadi 2024, s. 121). Detta kan möjligtvis kopplas till att det inte är en garanti att en förälder inte kommer att överge sitt barn och att de kommer att dela en fungerande relation, varpå det därav finns ett fortsatt behov av att försöka upprätthålla relationen eftersom den medför en sorts trygghet (Hochschild 1979, s. 76ff). Shima beskriver själv att hon flyttar tillbaka hem till sin pappa, trots att hon har ett bra familjehem. Detta eftersom hon känner att hennes pappa trots allt var hennes hem och trygghet. Vi tror även att det kan bero på att Shima ansåg att det var större risk att våldet skulle öka vid motstånd, vilket tas upp i självbiografin (Mohammadi 2024, s. 135f & 175), samt att hon möjligtvis kände en hopplöshet i att kämpa emot eftersom hon inte

hade mycket att sätta emot mot sin pappa. Vi kan enbart anta att det är en stor skillnad storleksmässigt samt styrkemässigt, vilket gör att en känsla av chanslöshet möjligtvis kan föreligga.

Ett sätt som Sophie använde som strategi för att hantera det våld hon utsattes för, beskrivs enligt följande:

Det var inte jag som föll, det var bara min kropp. Som en överlevnadsstrategi separerade jag kroppen från hjärna och själ. [...] I språnget zoomade jag ut, jag var inte längre där. Jag kunde inte skadas när jag frikopplade mig från galenskapen. (Jahn & Knutas 2021, s. 67f).

Hochschild (2003) tankar kring känslohantering, där jaget väljer mellan det som instinktivt önskar kännas och det som förväntas av andra att vi ska känna, är ett sätt att se hur våldet påverkar Sophie. Även det faktum att vi genom socialiseringsprocesser, såsom barnuppfostran, lägger en grund för känslor- och uttrycksregler som sedan påverkar hur en människa agerar (Hochschild 2003, s. 553ff). Sophies pappas våldsutövande kan ha lagt en grund för Sophie gällande hur hon förväntas agera. Sophie verkar ha uppfattat det vara önskvärt, enligt hennes pappa, att hon bör trycka undan sina känslor (Jahn & Knutas 2021, s. 30f). Detta kan möjligtvis därav föranlett till att hon separerade sin kropp från hjärna och själ såsom visas i citatet ovan, istället för att låta sig känna. Detta motsätter sig tanken av att relationen till sin familj ska utgöra ett utrymme för att vara fri att känna de känslor som jaget önskar, där omvärldens förväntningar inte behöver råda (Hochschild 1979, s. 76ff). Utifrån Sophies perspektiv har det snarare varit tvärtom i relation till hennes pappa, då hon beskriver sig ha behövt upprätthålla en fasad som överensstämmer med sin pappas åsikter för att på så vis säkerställa deras relation samt sin egen säkerhet.

Sophies sätt att hantera våldet genom att zooma ut (Jahn & Knutas 2021, s. 67f) kan också kopplas till en sorts känslohantering i stunden, då jaget aktivt utövar känslohantering genom att antingen låta sig känna den känsla som uppkommer eller att trycka undan den (Hochschild 1979, s. 553ff). Vi misstänker att Sophies känslor under händelsen kan ha upplevts vara överväldigande och svårhanterliga, vilket föranlett till att hon istället valt att trycka undan känslorna genom att mentalt stänga av. Beteendet att på olika vis trycka undan sina påfrestande känslor, verkar ha varit vanligt förekommande för Joakim, Shima och Sophie under deras barndom. Svårigheter med den känslohantering har även visat sig vara en följd av en barndom där våldsutsatthet råder (Kyriakides & Xyfaras 2022, s. 42ff).

Joakim och Shima trycker, som sagt, undan sina känslor och har svårigheter med en sund känslohantering. Ett sätt som tyder på detta hos Joakim är att han under tonåren vände sig till droger som en tillflykt (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 67). Shima använde en lite annan strategi. Hon drabbades, under en period i livet, av tvångssyndrom.

Uppreandet blev som ett skydd, en magisk formel för att inget riktigt, riktigt dåligt skulle hända. Medan jag utförde mina ritualer försvann ångesten för en stund. (Mohammadi 2024, s. 176).

Tidigare forskning visar även att barn som växer upp med någon form av fysiskt våld utövat av en förälder, oavsett om våldet grundar sig i tillrättavisande eller önskad tillförsel av smärta, så finns en risk att barnet tar efter beteendet gentemot sin förälder. Antingen på grund av att barnet provoceras av våldet eller för att denne ser det som en strategi för konfliktlösning (Harries et al. 2023, s. 1317ff). Detta är inget beteende som har framgått i något av vårt empiriska material. Snarare tvärtom att barnen oftast inte vågat utmana sina våldsutövande föräldrar i något avseende, vilket diskuterades tidigare i avsnittet 5.1.3 Latent våld. Däremot har det framgått att Shima, vars pappa utövat fysiskt våld gentemot henne, har varit utåtagerande i ett familjehem där hon egentligen trivdes (Mohammadi 2024, s. 129) samt gentemot andra jämnåriga. Exempelvis blev hon kaxig och puttade en tjej i klassen som inte var snäll mot henne, vilket möjligen går att koppla till att hon tagit efter att använda våld som en strategi för konfliktlösning. Efter händelsen vågade ingen göra henne illa mer i skolan, vilket Shima ansåg vara positivt (Mohammadi 2024, s. 146f). Detta tänker vi kan kopplas till Goffmans tankar kring att bibehålla sitt ansikte, sin respekt (Scheff 1990, s. 28ff). En respekt som uppkom genom att sätta rädsla i andra. Även Joakim har utövat våld gentemot jämnåriga och blivit kaxig mot sin omgivning. Joakim har likt Shima blivit utsatt av jämnårigas mobbning, för att själv inte bli utsatt har Joakim istället utsatt andra (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 55f & 67). Shimas och Joakims utåtagerande beteenden kan möjligtvis kopplas till icke-erkänd skam, vilket kan leda till utåtagerande beteende och skuldbeläggande av andra (Scheff 1990, s. 171ff). Vi har uppfattat det som att Shimas icke-erkända skam grundar sig i pappas våld mot henne.

Hans blick var lika hemsk som hans ord. Skulden tryckte ner mig, la sig som ett täcke av sten över mina axlar. Allt var mitt fel. Allt. (Mohammadi 2024, s. 129).

Shima beskriver även, som tidigare nämnt, att hon var ett barn utan kärlek och vänner. Detta faktum medför också möjligtvis en känsla av skam, vilket gör att hon istället för att erkänna

skammen, riktar sin ilska gentemot dem vars fel hon anser det vara. Det vill säga, Shimas klasskamrater som mobbar henne istället för att bjuda in henne. Joakim förmodade upplevda skam, tror vi grundar sig i att hans mamma alltid påtalade att det var honom det var fel på (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 29f). När denna känsla varit svårhanterlig och då möjligtvis inte erkänd kan Joakim istället "hanterat" skammen genom att vara utåtagerande. Ett annat sätt som icke-erkänd skam kan yttra sig genom är bland annat depression (Zhang et al. 2024, s. 4ff), vilket kommer att diskuteras i nästkommande avsnitt.

5.4 Ätstörningsproblematik, missbruksproblematik och psykisk ohälsa

Tidigare forskning har sett ett samband mellan ätstörningsproblematik och en våldsutsatthet under barndomen. När ett barn blir utsatt för våld kan detta väcka en känsla av att inte ha någon kontroll. För att återfå en känsla av kontroll över sitt liv finns det därför en risk att utveckla exempelvis ätstörningsproblematik, då det är något som personen i fråga känner att de kontrollerar (Goth et al. 2020, s. 448ff). Detta stämmer överens med Sophie. I självbiografin framkommer det att Sophie när hon blev vuxen utvecklade en form av ätstörningsproblematik. Hon fick föreställningen av att hon var tjock och började därav räkna kalorier, extrembanta och träna. Ett självhat byggdes upp mot sitt utseende. Sophie skildras bli ett skelett på grund av sin ätstörningsproblematik och hennes mens upphörde (Jahn & Knutas 2021, s. 128ff). I tidigare forskning framkommer det att barn som drabbats av fysiskt våld främst utvecklar bulimi (Goth et al. 2020, s. 448f). Det framkommer även att ätstörningsproblematiken ofta kan uppkomma tidigt i livet för dem som utsatts för våld under barndomen (Molendijk et al. 2017, s. 1410ff). Sophie drabbades däremot inte av ätstörningsformen bulimi och drabbades inte heller under sin barndom, utan i vuxen ålder. Ätstörningsproblematik var inte något som framkom i självbiografin *Monster* eller *Under mammans vingor*. Sophie har aldrig lockats av att testa droger eller dricka för mycket alkohol, då hon upplevde att det hade gjort att hon tappade kontrollen över situationen. Kontroll var just det hon ville besitta (Jahn & Knutas 2021, s. 130), möjligtvis på grund av att våldsutsattheten givit en känsla av att inte vara i kontroll (Goth et al. 2020, s. 448).

Någon som däremot utvecklade en missbruksproblematik var Joakim (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 67). Missbruksproblematik har precis som ätstörningsproblematik visat sig ha ett samband med våldsutsatthet i barndomen. Våldsutsatthet under uppväxten medför en negativ påverkan, såsom hopplöshet, rädsla och svårigheter med känsloreglering. På grund av

svårigheter med känsloreglering, kan istället droger eller andra beroenden användas för att lindra den psykiska smärtan (Kyriakides & Xyfaras 2022, s. 42ff). Som tidigare nämnt tog Joakim droger redan i tonåren som en flykt, men han utvecklade även ett alkoholmissbruk i vuxen ålder (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 67 & 107f). En fråga som går att ställa sig då är ifall Joakim inte har upplevt ett behov av att ha kontroll? Kan det möjligtvis vara så att han vant sig vid att inte vara i kontroll och därav tappat hoppet om att återta kontroll? Eller kan det grunda sig i en känsla av att det är skrämmande att vara i kontroll, då det istället är upp till Joakim att ordna ett liv han trivs med?

Det finns även ytterligare ett sätt att på ett självdestruktivt vis hantera sina negativa känslomässiga upplevelser, vilket är att självskada. Självskadebeteende har en stark koppling till depression, där depressionen kan ses som ett övergångsstadium från våldsutsatthet under barndomen och ett självskadebeteende (Zhang et al. 2024, s. 4ff). I självbiografin *Monster* framgår det inte att Joakim blivit diagnostiserad med depression. Däremot har han vid ett flertal tillfällen upplevt panikångest, vilket beskrivs enligt följande:

Jag fick så många panikångestattacker under den här perioden att jag började skära mig i armarna. Jag hade snott en kniv i järnaffären och när jag skar mig med den kändes det alltid lite bättre. Men bara för stunden. Helt fri från ångesten blev jag aldrig, och många gånger - särskilt på kvällarna - var den fullständigt outhärdlig. (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 95).

Detta synliggör att det inte nödvändigtvis behöver vara så att den psykiska ohälsan utvecklats till depression, utan att även olika former av ångest som uppkommit på grund av våldsutsatthet, är tillräckligt för att utveckla ett självskadebeteende för att lindra sin psykiska smärta. Det är även vanligt förekommande att människor som utsatts för våld under sin uppväxt drabbas av suicidtankar eller gör suicidförsök, framförallt de som utsatts av emotionellt våld (Liu et al. 2024, s. S63f). Även suicidtankar och ett flertal suicidförsök skildras i självbiografin *Monster* (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 121). I självbiografin *Pappas flicka på hästgården* framkommer det däremot ingen diagnostiserad depression eller ett självskadebeteende. Dock anser vi det vara underförstått att Sophie mått psykiskt dåligt i vuxen ålder eftersom hon, som tidigare nämnt, utvecklat ätstörningsproblematik samt även bland annat varit oerhört självkritisk och ängslig (Jahn & Knutas 2021, s. 127ff). Utifrån vad som framgår i Shimas berättelse, så har hon inte haft depression, självskadebeteende eller suicidtankar i vuxen ålder. Däremot fick hon

utmattningssyndrom, vilket vi anser påvisa psykisk ohälsa. Shimas utmattningssyndrom berodde till stor del på att hon adopterat sina halvsyskon för att bespara dem pappas våldsutövning (Mohammadi 2024, s. 237).

Som tidigare nämnt framgår det att det bland annat är barnuppfostran som lägger grunden för förmågan att reglera sina känslor, samt att det är då som kunskapen om känslor-och uttrycksregler läggs (Hochschild 1979, s. 553ff). Vi skulle vilja hävda att om Joakim, Sophie och Shima tidigt under sin uppväxt fått rätt verktyg och lärt sig att hantera uppkomna känslor, vilket de inte verkar fått på grund av våldet som varit ständigt närvarande, så hade deras problematiker möjligtvis inte förekommit. Eftersom allt ovan varit destruktiva sätt för känslohantering, och/eller en följd av icke-hanterade känslor. Alla tre har på olika vis tryckt undan de tuffa känslor som uppkommit.

5.5 Ekonomisk utsatthet

Som tidigare nämnt kan våldsutsatthet under uppväxten få depression samt annan psykisk ohälsa som följd. Depression, utvecklad i tonåren, har visat sig ha en stark koppling till en tuff ekonomisk situation i vuxenlivet (Henry, Fulco & Merrick 2018, s. 1139). Det har inte tydligt framgått i något av vårt empiriska material att någon av huvudpersonerna i självbiografierna har diagnostiserats med depression i tonåren. Varken Shima eller Sophie har heller uppvisat befinna sig i en tuff ekonomisk sits, trots att det tydligt framgått att de haft ett psykiskt påfrestat mående. Joakim däremot har haft en tuff ekonomisk situation under en längre period i sitt vuxna liv. Han har levt på socialbidrag och haft skulder upp över öronen. Under en period hade Joakim varken arbete, pengar eller ett boende (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 111, 201 & 212).

5.6 Bekräftelse & roller

Eftersom jag skämdes för min bakgrund, för att jag som snart 25-åring fortfarande levde på socialbidrag och för tusen andra saker, så tvingades jag spela olika roller. På det sättet slapp jag prata om den jag verkligen var. (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 111).

Joakim beskriver att han hade tendenser till att låtsas och att han gjorde det nästan alltid. Dels inför sin flickvän och människor i hennes omgivning. Då låtsades han att han hade ett arbete

och tillhörde medelklassen (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 111ff). Joakim fortsatte i samma spår och fortsatte att låtsas när han skapade den kända rollen som kom att kallas för Jockiboi. En person som bland annat hade ett aktivt missbruk och ett ohälsosamt festande. Jockiboi betedde sig respektlöst mot framförallt tjejer och han bloggade om sin onani och sina sexuella upplevelser tillsammans med andra. Hela tiden försökte han få andra att tycka om honom och kunde göra i princip vad som helst för att uppnå det. Han strävade ständigt efter uppmärksamhet (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 56ff, 121, 144 & 177ff).

Som tidigare nämnt har människan ett behov av omgivningens bekräftelse (Hochschild 1979, s. 553ff). Genom att Joakim betedde sig såsom karaktären Jockiboi, fick han uppmärksamhet från omgivningen, han fick många följare av att bete sig på ett vis som gick emot normen (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 177ff). Detta motsätter sig på ett vis det faktum att omgivningens bekräftelse kommer ifrån att en individ uppvisat ett socialt accepterat beteende (Hochschild 1979, s. 553ff). Självklart har det funnits många människor som visat avsky gentemot Jockiboi-beteendet, men uppmärksamheten det medförde utgjorde för en period en större vikt än hatet det medförde. Detta grundar sig säkerligen i avsaknaden av att bli sedd och bekräftas av sin mamma. Senare i självbiografen, i samband med sitt bröllop till Jonna, nämner Joakim dock att han var klar med att inta rollen Jockiboi.

Vid det här laget kändes rollfiguren Jockiboi överspelad. Jag hade gömt mig bakom rollen länge nog och bestämde mig för att begrava honom. Under den senaste tiden hade jag börjat bli betydligt mer nyfiken på vem den där unga mannen Joakim Lundell var. (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 221).

Möjligtvis utgav relationen till Jonna en grundtrygghet och den bekräftelse Joakim varit i behov av för att våga utforska vem han är och utvecklas som människa. Det fanns inte längre ett behov av att gömma sig bakom en fasad.

Även Sophie har talat om roller samt sökt bekräftelse. Hela Sophies uppväxt har hennes pappa styrt med järnhand, hon var Jerrys Sophie. När hon sedan blev myndig undrade hon vem Sophies Sophie var. Nyfikenhet över vem hon var, blandades med en osäkerhet och rädsla av att inte vara definierad av någon annan. Detta gjorde att hon omedvetet sökte stöd hos andra människor i sin omgivning för att låta dem definiera henne, då det kändes lättare och säkrare. Hon försökte finna en roll hon kunde inta (Jahn & Knutas 2021, s. 127ff), vilket kan kopplas till att människor anpassar sitt beteende utefter vad omgivningen anser vara socialt acceptabelt, för att bibehålla och skapa goda sociala band (Hochschild 1979, s. 553ff).

Till slut däremot, under ett möte med andra människor som också var medberoende, upplevdes följande:

Här behövde jag inte lägga på en massa lager för att framstå som den person jag spelat, hon jag ville vara: hon i skolan, i London, i stallet, bland kompisar och på jobbet. Här var jag accepterad av flocken för att jag varit ärlig. Alla filter var borta. Jag behövde inte längre en mask för att passa in. (Jahn & Knutas 2021, s. 143f)

Det blev som en sådan relation som vanligtvis förväntas finnas i en familj, där hon inte längre behövde upprätthålla ett specifikt förväntat beteende (Hochschild 1979, s. 76ff). Det enda som förväntades av henne var att hon skulle agera utifrån det som känns rätt för henne. Hon fick en sorts befrielse och bekräftelse att det var accepterat att vara sig själv. Det går vid ett flertal ställen självbiografen att utläsa Sophies strävan efter bekräftelse, ibland från hennes pappa och ibland från andra. I ett exempel hade Sophie tagit examen. Med det kunde hon bevisa för sig själv att hon inte var dum, som hon så ofta trott. Genom att ta examen ville hon även motbevisa de som hennes pappa sagt om henne så många gånger under barndomen, något som hon längtade efter att få visa för sin pappa (Jahn & Knutas 2021, s. 137f). Även i senare ålder när Sophie dröm om att bli artist gick i uppfyllelse. Hon skrev egna låtar och skulle framföra dessa på scen inför en stor publik. Hennes pappa skulle också vara där. Hon beskriver att hon främst ville visa hur bra hon var och genom detta söka sin pappas bekräftelse (Jahn & Knutas 2021, s. 148). Det tolkas som ett starkt behov av att duga för sin pappa och önskan om att han skulle se detta och berömma henne. Det skulle även kunna ses som ett sätt att skydda mot utstötning eller känslan av att vara oönskad.

Även i Shimas liv går det att urskilja ett antagande av en roll. Som tidigare nämnt blev Shima mobbad i skolan och därefter ändrade hon sitt beteende. Istället för att vara tyst började hon istället vara kaxig tillbaka och puttade en av dem som mobbade henne. Även i familjehemmet agerade hon rebelliskt. Hon lät ingen sätta sig på henne längre (Mohammadi 2024, s. 146 & 183). Detta blev en sorts roll hon var i behov av att inta för att skydda sig själv. Det synliggörs även att Shima fick ett behov och en vilja att motbevisa, vilket också möjligtvis kan ses som ett behov av bekräftelse. Exempelvis fick Shima höra att hon inte skulle klara något och att hon tillslut skulle bli en städerska. Detta blev istället ett driv till att motbevisa och Shima började plugga på universitet. Det är möjligt att se det som ett sätt att få bekräftelse på sin förmåga. Bekräftelsen var inget hon hade fått från sin pappa under barndomen, men önskan av bekräftelse levde möjligtvis ständigt kvar, hon slutade aldrig

hoppas. Att äntligen få höra att hon gjorde något bra (Mohammadi 2024, s. 217 & 225).

5.7 Riskfaktorer

I samtliga av självbiografierna har det varit möjligt att identifiera riskfaktorer. I Shimas berättelse synliggörs det att hennes pappa haft ekonomiska svårigheter och varit frånvarande (Mohammadi 2024, s. 113f). Både ekonomiska svårigheter och frånvarande föräldrar har även identifierats i en nyligen gjord kartläggning som riskfaktorer (Jernbro, Lindberg & Thulin 2023, s. 83f). Shima beskriver bland annat att ett tidigare välfyllt kylskåp blev mer och mer tomt. Att hennes pappa hade slutat att bry sig. Pappan hade inget arbete och det tomma kylskåpet kan vara en indikation på ekonomiska svårigheter. Shimas pappa var dessutom borta från hemmet ofta och vid tillfällena då han var hemma beskriver Shima det som att han bara låg och kedjerökte med blicken långt bort (Mohammadi 2024, s. 113f), vilket vi anser vara kopplat till någon form av psykisk ohälsa. Det är risker och svårigheter som kan skapa stress och spänning i familjen, vilket i sin tur kan skapa både konflikter och en bristande omsorg för barnen i hemmet. Även Shimas pappas frånvaro kan ses som ytterligare ett sätt att få känslomässig distans till barnen i familjen, vilket kan skapa en ogynnsam miljö för barns utveckling.

En riskfaktor som även har gått att identifiera i samtliga berättelser är att det förekommer missbrukande föräldrar, både alkoholmissbruk och drogmissbruk. I Shimas berättelse nämns det flera gånger att hennes pappa har en påse med mediciner som han tar på grund av en påstådd huvudvärk. Shima berättar att hennes pappa ofta är lättirriterad och att han är deprimerad, vilket resulterade i att han ofta förtär tabletter. Vanligen i samband med bråk eller våldsutövning (Mohammadi 2024, s. 115, 113f & 138). Även i Sophies berättelse beskrivs det om hennes pappa som har ett alkoholmissbruk. Det beskrivs flera olika situationer då pappan är alkoholpåverkad och att det ofta kunde stå fullt med spritflaskor framme på diskbänken (Jahn & Knutas 2021, s. 33, 40, 54f, 79ff). Likaså framgår det att Joakims mamma har ett aktivt missbruk som löper under hans barndom (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 41f). Förekomsten av ett frekvent bruk av läkemedel och ett frekvent bruk av alkohol indikerar att det fanns någon form av aktivt missbruk, vilket är en stor riskfaktor för våld och har sannolikt varit en påverkan till det som Shima, Joakim och Sophie upplevt under sin barndom.

Det framkommer dessutom att Joakim i vuxen ålder har diagnostiserats med ADD och Asperger syndrom (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 170), varpå vi endast kan antyda att han med stor sannolikhet haft dessa, dock odiagnostiserade, även under sin barndom. Joakims diagnoser kan kopplas till det faktum att psykiatriska tillstånd och funktionsnedsättningar klassas som individuella riskfaktorer (Jernbro, Lindberg & Thulin 2023, s. 83f), vilket har ökat hans sårbarhet i barndomen i en redan ogynnsam miljö och Joakim har därav varit i ett större behov av stöd och skydd än barn utan diagnoser.

5.8 Skyddsfaktorer

Skyddsfaktorer har gått att identifiera i samtliga självbiografier. I Sophies berättelse får vi kontakt med en stalltjej som heter Tina. Tina ser och på olika sätt bevittnar hur illa Sophie och hennes syster blir behandlade av deras pappa och berättar för systrarna att hon vill hjälpa dem därifrån. Tina dyker upp sent på kvällen upprepade gånger för att hjälpa systrarna att fly från gården. Dock vågade systrarna aldrig att lämna gården med Tina (Jahn & Knutas 2021, s. 110ff & 119f). Tina kan ses som ett stöd för systrarna och trots att rymningsförsöken misslyckades så visar det på hennes vilja att skydda och hjälpa dem. Sophie nämner även att hennes mamma ibland kunde vara ett stöd och skydd från pappans våldsutövande. Sophie berättar:

Trots att hon sällan ingrep så var hon alltid där. Som en väktare, mellanhand, en krockkudde. Hon kunde inte rädda oss, men dämpade alltid smällen. Och även om hon inte alltid ingrep, eftersom hon visste att det bara skulle göra saker värre, hade hon koll och såg allt. (Jahn & Knutas 2021, s. 90f).

Det tolkas som att Sophie såg sin mamma som ett skydd bara genom att veta att hon fanns på plats och trots att hon inte alltid kunde ingripa. Och tanken av att förlora sin mamma, sin trygghet, var skrämmande (Jahn & Knutas 2021, s. 92). Positiva och stöttande relationer till vuxna går även att hitta i Shimas berättelse. Shima hade flyttat mycket mellan sin pappas hem och olika familjehem, men det var hos ett särskilt familjehem som hon kunde känna stöttning, glädje och omtanke. På familjehemmet kunde hon känna sig värdefull och omhändertagen (Mohammadi 2024, s. 153 & 159). Shima berättar:

Jag som hade känt mig som ett tomt skal många gånger, med ett stort svart hål av ensamhet och utstötthet inom mig, blev påfylld igen och fick precis vad jag behövde.

Allt var så roligt! Jag kände så mycket värme från alla. Under året hos Johan och Anna fick jag tanka kärlek och omtanke. Hos dem blev jag värdefull igen.

(Mohammadi 2024, s. 159).

Sett till Shimas berättelse så kan det tolkas som att familjehemmet hade en väldigt stor betydelse och inverkan på Shimas självkänsla och trygghetskänsla. Att det var väldigt betydande att ha en positiv och god relation till vuxna. Detsamma gäller Joakim, där det har gått att identifiera en god och sund relation till vuxna släktingar i hans närhet. Joakim berättar:

De enda jag kände mig hemma och trygg med var mormor och morfar. Särskilt morfar hade jag alltid haft en bra och nära relation med. Till exempel var det han som ofta fick lämna och hämta mig på dagis när jag var liten, och han tog alltid mitt parti mot mamma. (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 61).

Samtliga exempel kan visa på ett prosocialt nätverk där olika typer av stöd och trygga relationer till andra vuxna, släktingar och vänner, föreligger. Även samhälle och socialtjänst hör till det prosociala nätverket (Socialstyrelsen 2023a, s. 29ff), vilket har varit möjligt att identifiera i Joakims och Shimas berättelser. Shima berättar om att det fanns en utökad oro från socialtjänst och skola, efter att vanvården och försummelsen från Shimas pappa blev allt mer tydlig (Mohammadi 2024, s. 106ff). Det visar att samhället har en stor och viktig roll i att skydda och stötta utsatta barn. Likaså för Joakim, som också var aktuell hos socialtjänsten i flera år (Lundell, Eriksson & Svensson 2017, s. 15ff, 27ff, 63ff & 71ff).

Trots identifierade skyddsfaktorer, fanns det många situationer i självbiografierna då skyddet inte var tillräckligt. Därför blir det också tydligt att ett bristande skydd är en riskfaktor för utsatta barn. Det framhäver då speciellt behovet av att stärka och arbeta med skyddsfaktorer för att skapa en bättre och tryggare miljö för barn som utsätts för våld.

6. Avslutande diskussion

Trots att Sverige har infört strikta lagar mot barnmisshandel och antagit Barnkonventionen som lag, är barnmisshandel ett fortsatt stort samhällsproblem. Även om det är tydligt att juridiska förändringar spelar en roll i att stärka barnens skydd och rättigheter, stämmer inte alltid lagstiftningen och de verkliga omständigheterna överens.

I denna studie har upplevelserna av tre olika typer av barnmisshandel undersökts, det fysiska, psykiska och latent våldet samt hur dessa former av våld har sett ut, hur dessa har upplevts samt dess konsekvenser. Empirin har synliggjort att det fysiska våldet främst består av slag och sparkar, men även andra vis såsom att exponera sitt barn för kyla har förekommit. Det psykiska våldet beskrivs främst ha bestått av kränkningar, skuldbeläggning och manipulationer. Vid exponering av främst fysiskt, men även psykiskt våld, föreligger ofta också ett latent våld. Det latent våldet har beskrivits som ständigt närvarande, vilket har lett till en försiktighet och ett tassande på tå för barnen. När kommer nästa slag? När kommer nästa påhopp? Sättet som de olika våldsformerna beskrivits har bidragit med insikter i att våldshandlingar kan se väldigt olika ut. Vi tror att vissa våldshandlingar inte är självklara för alla människor, att det faktiskt räknas som en våldshandling. Såsom att Sophies pappa slängde i henne i poolen och tvingade henne att stå ute i kylan så pass länge att hennes fingrar och tår bortdomnade. Vi vill tro att de allra flesta människor förstår är detta är ett felaktigt handlande, däremot misstänker vi att inte alla människor vet om att det kategoriseras som en våldshandling. Det var i alla fall inte en självklarhet för oss och därför väcks tankar på hur barn ska förstå när de utsätts för våldshandlingar om vi inte ens anser det vara glasklart. Det latent våldet kan vara särskilt svårt att greppa, speciellt om ingen förkunskap om våldsformer föreligger. Det var först under socionomutbildningen vi fick lära oss att det finns fler olika våldsformer än tre. Därför vill vi belysa vikten av att lära ut detta tidigt till barn, för att göra det begripligt och tydliggöra för våldsutsatta barn, att de är våldsutsatta. På så vis även möjligtvis öka chanserna att barnet anförtror sig till någon om vad denne blir utsatt för. Det är likaså viktigt för vuxna att ha en kunskap av de olika våldsformerna, dels för att de själva kan bli drabbade men också för att de ska kunna möta utsatta barn och hjälpa dem.

Allt våld har medfört ett flertal konsekvenser. Utifrån självbiografierna och tidigare forskning blir det tydligt att psykisk ohälsa i form av oro, depression, suicidtankar och suicidförsök kan vara en följd av våldet. Även känslor såsom skuld och skam samt destruktiva sätt av känsloreglering. Såsom självskadebeteende, missbruks- och ätstörningsproblematik samt tvångstankar. Svårigheter i att hantera de uppstådda konsekvenserna kan även leda till sämre skolprestationer, försämrade arbetsmöjligheter och en påverkan på relationer till andra. Detta resultat är för oss inte chockerande, utan stärker snarare vår tidigare uppfattning av vilka konsekvenser en våldsutsatt barndom kan medföra. Det som däremot förvånade oss var svårigheter i att finna tidigare forskning som visar på våldets konsekvenser, särskilt gällande specifikt det latent våld. Detta beror möjligtvis på att det latent våldet är relativt nytt

forskningsområde. Därför anser vi det vara relevant att forska vidare kring våldets eventuella konsekvenser, särskilt gällande latent våld. Under studiens genomförande uppkom även tankar kring ett annat möjligt forskningsområde som hade varit intressant att forska vidare kring, då vi fann oss själva fundera över frågan varför våldet förekom. Kan våldet ha utövats i hopp om att återfå eller bibehålla en form av makt och kontroll? Kan våldet ha utövats på grund av att föräldern befinner sig i en skam-vrede-spiral? Grundar det sig något i föräldrarnas egna barndom? Vidare forskning gällande detta hade bidragit med en djupare förståelse kring varför våld utövas och därav även bidragit till ett preventionsarbete.

Det finns ett flertal riskfaktorer kopplat till våldsutsatthet, varpå några riskfaktorer som synliggjorts i denna studie har varit missbruksproblematik och psykisk ohälsa hos föräldrarna. Även diagnoser hos det utsatta barnet utgör en riskfaktor, vilket endast en av tre har haft. Det har däremot, enligt vår uppfattning, i detta fall inte tytt på att Joakim skulle ha varit mer utsatt än de övriga två. Det har även synliggjorts skyddsfaktorer, däremot anser vi bristen av skydd vara ytterst påtaglig. Trots att personer i barnens omgivning såg, gavs ingen större hjälp. Trots att socialtjänsten var inkopplad i två av fallen, fortlöpte våldet. Detta väcker tankar kring socialtjänstens arbete samt om socialtjänsten är tillräcklig? Finns tillräckligt med resurser och makt för att hjälpa utsatta barn? Bör arbetet ses över och göra hjälp mer lättillgängligt? Eller hade det möjligtvis blivit problematik åt andra hållet, att de får för mycket makt? Svårt att avgöra, men värt att tänka på. Vår strävan med denna studie har varit att öka förståelsen för hur våldsformer kan yttra sig och påverka ett barns liv. Vårt mål har varit att bidra med en insikt, som kan användas för att förbättra stöd och interventioner för våldsutsatta barn. Vi vill betona vikten av att skapa trygga uppväxtmiljöer och förhindra våld. Det är viktigt att samhället uppmärksammas på riskfaktorer och att skyddsfaktorerna stärks. Det är viktigt att alla människor vågar hjälpa ett barn i nöd, vilket fler möjligtvis finner mod till om kunskapen är större, då brist på kunskap kan utgöra en rädsla för att agera. Det är viktigt att agera i tid och stoppa våldet. Våldet måste tas på största allvar.

Referenslista

- Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2022) Kapitel 1. Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Ahrne, Göran & Svensson, Peter (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Upplaga 3. Stockholm: Liber
- Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Camilo, Cláudia, Margarida Vaz Garrido & Maria Manuela Calheiros (2023) Is it the Child's Fault? Maternal Attributions in Child Abuse and Neglect. *Psicothema*. Vol. 35(4) p. 364-373.
- Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.
- Groth, Taylor, Mark Hilsenroth, Dana Boccio & Jerold Gold (2020) Relationship between Trauma History and Eating Disorders in Adolescents. *Journal of Child & Adolescent Trauma*. Vol. 13(4) p. 443-453.
- Harries, Travis, Ashlee Curtis, Olivia Valpied, Ryan Baldwin, Shannon Hyder & Peter Miller (2023) Child-to-Parent Violence: Examining Cumulative Associations with Corporal Punishment and Physical Abuse. *Journal of Family Violence*. Vol. 38(7) p. 1317-1324.
- Henry, Kimberly L, Celia J. Fulco & Melissa T. Merrick (2018) The Harmful Effect of Child Maltreatment on Economic Outcomes in Adulthood. *American Journal of Public Health*. Vol. 108(9) p. 1134–1141.
- Hochschild, Arlie Russell (1979) Emotion Work, Feeling Rules, and Social Structure. *American Journal of Sociology*. Vol. 85(3) p. 551-575.
- Hochschild, Arlie Russell (2003) *The managed heart*. University of California Press
- Isdal, Per (2017) *Meningen med våld*. Andra upplagan Stockholm: Gothia Fortbildning AB
- Jahn, Sophie & Marie-Anne Knutas (2021) *Pappas flicka på hästgården*. Lind & Co.
- Jernbro, Carolina, Åsa Lindberg & Johanna Thulin (2023) *Våld mot barn 2022: En nationell kartläggning*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset
- [https://allmannabarnhuset.se/wp-content/uploads/2023/04/RAPPORT_Vald_mot_barn_2022_WEBB.pdf] Hämtat: 2024-04-16.

Kyriakides, Fotini Kranou & Constantinos Xyfaras (2022) The relationship between child abuse and addiction: The role of counseling and psychotherapy. *Constantinos International Journal of Child Health & Human Development*. Vol. 15(1) p. 39-51.

Liu, Dongyu, Diyang Qu, Shicun Xu, Yuanyuan Wang & Runsen Chen (2024) Profile of childhood trauma subtypes associated with self-injurious thoughts and behaviors. *Educational Publishing Foundation*. Vol. 16(1) p. S63-S71.

Lundell, Joakim, Leif Eriksson & Martin Svensson (2017) *Monster*. Bokförlaget Forum.

Mohammadi, Shima (2024) *Under mammas vingar*. Ekström & Garay.

Molendijk, M.L., H.W Hoek, T.D Brewerton & B.M Elzinga (2017) Childhood maltreatment and eating disorder pathology: a systematic review and dose-response meta-analysis. *Psychological Medicine*. Vol. 47. p. 1402-1416.

Scheff, Thomas J. (1990) *Microsociology - Discourse, Emotion, and Social Structure*. University of Chicago Press.

Sinisalo, Eveliina & Moser Hällén, Linn (2018) Vad är mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer? I: Sinisalo, Eveliina & Moser Hällén, Linn. (red.) *Våld i nära relationer: socialt arbete i forskning, teori och praktik*. Första upplagan Stockholm: Liber

SOU 2001:72 (2001). *Barnmisshandel. Att förebygga och åtgärda*. Stockholm: Socialdepartementet.

Socialstyrelsen (2014) *Barn som far illa eller riskerar att fara illa. En vägledning för hälso-och sjukvården samt tandvården gällande anmälningsskyldighet och ansvar*. Falun: Edita Boberg.

[<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/vagledning/2014-10-4.pdf>] Hämtat 2024-05-20.

Socialstyrelsen (2010) *Barn som utsätts för fysiska övergrepp*.

[<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/kunskapsstod/2010-3-10.pdf>] Hämtat: 2024-04-16.

Socialstyrelsen (2023a) *BBIC Grundbok: Barns behov i centrum*. Stockholm: Elanders AB.

[<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2023-9-8734.pdf>] Hämtat 2024-05-10.

Socialstyrelsen (2023b) *Våld mot barn*.

[<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/vald-mot-barn/>] Hämtat: 2024-04-16.

UNICEF (2020) *Barnkonventionens ställning i Sverige*.

[<https://unicef.se/barnkonventionen/barnkonventionens-stallning-i-sverige>] Hämtat: 2024-04-16.

Wettergren, Åsa (2013) *Emotionssociologi*. Malmö: Gleerup.

Zhang, Ruiping, Fan Hou, Ye Lin, Yaoguo Geng & Feng Kong (2024) Associations between emotional maltreatment, depression and self-harm among Chinese adolescents: A three-wave longitudinal mediation model. *Child Abuse & Neglect*. Vol. 152(1) p. 1-10.